AYET VE HADİSLERDE ZİKRULLAH

Sâdık DÂNÂ

Zikrin fazîletlerini bildiren âyet-i kerîmeler:

"Beni zikrediniz, anınız ki, ben de sizi anayım. Bana şükredin ve küfre sapmayın." (Bakara, 152)

"Allah'ı çok zikret ve gece gündüz onu tesbih et." (Âl-i İmran, 41)

"Allah'ı nefsinde, içinde huşû ve korku ile an, gece gündüz açık gizli onu zikret, sakın gâfillerden olma." (Â'râf, 205)

"İman edenlerin kalbleri ancak Allah'ın zikriyle mutmain olur. Kalbler ancak Cenâb-ı Hakkı anmakla mutmain olurlar." (Ra'd, 28)

"Namaz kılınız, muhakkak ki namaz, insanları kötülüklerden ve inkara sapmaktan korur. Allah'ı anmak en büyük ibâdettir." (Ankebût, 45)

"Allah'ın azabından korkarak, Rabbının rahmetini umarak gecenin (ilerleyen) saatlerinde secdeye kapananlar, ayakta durur hâlde tâat ve ibâdet eden kimseler, Allah'ın rahmet ve mağfiretine nâil olurlar." (Zümer, 9)

Kudsî hadisler:

"Ey Âdemoğlu Beni dille zikret ki, Ben de seni rızâmla zikredeyim."

"Beni kalbinle zikret ki, Ben de likâmla seni zikredeyim. Kendini alçaltarak, küçülterek Beni an ki, Ben de seni yükselterek anayım."

"Ey Âdemoğlu, Beni zikretmenle bol nîmete erer ve Benimle sevinirsin, için açılır."

"Ey Âdemoğlu, Beni isteyen ve arayan bulur. Beni bulan Bana hizmet eder. Bana hizmet eden Beni zikreder, Beni zikredeni de Ben anarım ve onun sevgilisi olurum."

Sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz buyurur:

"Allah'ı zikretmeyi seveni, Allah da sever."

"Allah'ı zikredenin kalbinden şeytan kaçar, etmeyeninkine girer."

"Allah'ı zikretmekten üstün bir ibâdet olamaz."

"Her kim sabah namazını cemaatle kılıp, güneş doğuncaya kadar zikirle meşgul olur, iki rekât namaz kılarsa onun için bir hac sevabı vardır."

"Lâ ilâhe illallah diyenin kalbinden perde kalkar."

Sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz buyurur: "Ey ümmet ve ashâbım! Size amellerinizin hayırlısını, Allah yolunda amellerinizin en temizini, derecelerinizin en yükseğini, altın ve gümüş sadaka vermekten ve düşmanlarınızla karşılaşıp sizin onların, onların da sizin boyunlarınızı vurmalarından daha hayırlı olanı haber vereyim mi?"

Sahâbe sordu:

– Nedir o ey Allah'ın Rasûlü?

Rasûl-i Ekrem efendimiz buyurdu: "Devamlı Allah'ı zikretmek."

Allah teâlâ buyurur -kudsî hadis: "Kim Benim zikrimle meşgul olur ve bu meşguliyet yüzünden Benden bir şey istemeğe vakit bulamazsa, Ben ona isteyenlere verdiğimden daha fazîletlisini veririm."

"Kulum Beni, kendi nefsinde anarsa Ben de onu kendi nefsimde anarım. Topluluk içinde anarsa, Ben de onun topluluğundan daha hayırlı bir topluluk içinde anarım. O Bana bir karış yaklaşırsa Ben ona bir arşın yaklaşırım. O bana bir arşın yaklaşırsa, Ben ona bir kulaç yaklaşırım. Benim yoluma girerse, Ben ona süratle icâbet ederim."

"Beni andığı ve dudakları benimle hareket ettiği sürece ben kulumla beraberim."

Doç. Dr. Mustafa KARABACAK

SELÂM VE ADÂBI

Arapça'da "barış, esenlik ve selamet" gibi anlamlara gelen selam kelimesi, ilk insan ve ilk peygamber Âdem'den (a.s.) beri vardır: *"Allah Ademi yarattığı vakit, git şu oturan meleklere selam ver, selâmını nasıl karşılayacaklarını dinle. Çünkü senin ve çocuklarının selâmı o olacaktır. Bunun üzerine Adem (a.s.) meleklere: "Esselamü aleyküm" dedi. Melekler de: "Esselâmü aleyke ve rahmetullah" karşılığını verdiler. Onun selâmına ve "rahmetullah"ı ilave ettiler."*

Selâm aynı zamanda Allah'ın isimlerinden birisi olduğu gibi cennetin isimlerinden de birisidir.

"Allah, esenlik yurduna (dâru's-selâm) çağırır ve dilediğini doğru yola iletir."

Selâm kelimesinin Kur'an-ı Kerim'de değişik anlamlarının yanı sıra, insanların birbirine selâmı, meleklerin insanlara selâmı, cennetliklerin birbirlerine selâmı gibi kullanımları da vardır.

Selâmın Veriliş Şekli:

Selâm verildiği zaman daha güzeliyle veya aynısıyla karşılık vermek gerekmektedir. Allah Kur'an'da şöyle buyurmaktadır:

"Size bir selâm verildiği zaman, ondan daha güzeliyle veya aynı selâmla karşılık verin. Şüphesiz Allah her şeyin hesabını gereği gibi yapandır."

Allah Teâlâ, başkasının evine girerken izin alınıp selâmla girilmesini tavsiye etmektedir:

"Ey iman edenler! Kendi evlerinizden başka evlere, geldiğinizi hissettirip (izin alıp) ev sahiplerine selâm vermeden girmeyin. Bu davranış sizin için daha hayırlıdır. Düşünüp anlayasınız diye size böyle öğüt veriliyor."

Yine Allah Teâlâ, evlere girilirken bereket, esenlik ve güzellikler dileyerek girilmesini tavsiye etmektedir:

"Evlere girdiğiniz zaman birbirinize, Allah katından mübarek ve hoş bir esenlik dileği olarak, selâm verin. İşte Allah, düşünesiniz diye âyetleri size böyle açıklar."

Hz. Peygamber de bir hadislerinde selamın farklı şekilleri olduğunu ve her bir selamın farklı sevap getirisi olduğunu belirtmektedir: Peygamber'e (s.a.s.) bir adam geldi ve: "es-Selâmü aleyküm" dedi. Peygamber (s.a.s.) onun selâmına aynı şekilde karşılık verdikten sonra adam oturdu. Peygamber (s.a.s.): "*On sevap kazandı*" buyurdu. Sonra bir başka adam geldi, o da: "es-Selâmü aleyküm ve rahmetullah" dedi. Peygamberimiz ona da verdiği selâmın aynıyla karşılık verdi. O kişi de yerine oturdu. Peygamber (s.a.s.): "*Yirmi sevap kazandı*" buyurdu. Daha sonra bir başka adam daha geldi ve: "es-Selâmü aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtüh" dedi. Hz. Peygamber de o kişiye selâmının aynıyla karşılık verdi. O kişi de yerine oturdu. Rasûlüllah: "*Otuz sevap kazandı*" buyurdular.

Selâmlaşmada âdâb:

1- Müminlerin bulunduğu yere girildiğinde ve oradan ayrıldığında selam vermek.

Rasûlüllah (s.a.s.) "*Sizden biriniz meclise geldiği zaman selâm verdiği gibi, ayrılırken de selâm versin. Çünkü birinci selâm sonrakinden daha faziletli değildir.*" buyurdu.

2- Gayri müslimlerle karşılaşıldığında, önce onların selâm vermesini bekleyerek, selâmlarından sonra "ve aleyküm" demek,

Rasûlüllah (s.a.s.) "*Yahudi ve Hıristiyanlara öncelikle siz selâm vermeyin.*" "*Kitab ehli olanlar size selâm verdiklerinde 've aleyküm' deyin*" buyurdu.

Devamı 11. sayfada

RABBİMİN MÜŞFİK SUALLERİ

Cafer DURMUŞ

Bu günkü okumalarımda bir soru cümlesi beni alıp götürüyor; başka sorularla buluşturuyor. Şefkat ve merhametle örülen sualler etrafında düşünürken şuna inanıyorum ki, merhamet-i İlâhiye çepeçevre varlığımızı kuşatmıştır. Çünkü Cenâb-ı Mevlâ lütfu keremiyle bizlere hitap ediyor ve sarsıcı sorularla uyarıyor. Her şeyi Allah'ın verdiği ve O'nun idare etmekte olduğu gerçeğini bir yerde değil, yüzlerce âyet-i kerîmede defaatle hatırlatıyor ki insan akletsin, fikretsin, şükretsin, zikretsin. Âfâkta ve enfüste cereyân eden hâdiselere kayıtsız kalmasın. Ve şunu yeniden anlıyorum ki soru sormak, öğrenmenin alfabesi olduğu gibi öğretmek ve talim etmek için de elzemdir. Çünkü soru sormak zihnin kılcal damarlarını uyarmaktır. Fikrin neşv ü nema bulacağı araziye tohum ekmektir; düşünce şehrinin kapısını açmaktır...

İlk önce yaratılışa yani nereden gelip nereye gitmekte olduğumuza dair bazı sualleri buraya alıyoruz. Yüce Mevlâ şunu soruyor: "İnsan, önceden hiçbir şey değilken kendisini nasıl yarattığımızı düşünmüyor mu?" Başka bir âyet-i kerîmede; "Bizim sizi boş yere, bir oyun ve eğlence olarak yarattığımızı ve sizin bize döndürülüp getirilmeyeceğinizi mi sandınız?" diye ikaz ediyor. Bun

dan sonra, "İnsan, kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanır?» diye soruyor. "Maiyet şuuru" ile yaşamak gibi bir hedef getiriyor önüne...

İkinci olarak önümüze serilen sayısız nimetleri hatırlatan suallerden bazılarına yer veriyoruz. Buyuruluyor ki: "Ey insanlar, Allah'ın size olan nimetlerini hatırlayın. Allah'tan başka size gökten ve yerden rızık verecek bir yaratıcı var mı?"

"İçtiğiniz suya baktınız mı? Siz mi onu buluttan indirdiniz, yoksa indirenler biz miyiz? Dileseydik onu tuzlu yapardık. Şükretmeniz gerekmez mi?" De ki: suyunuz çekiliverse, söyleyin bakalım, size kim bir akarsu getirebilir?" "Tutuşturduğunuz ateşi gördünüz mü? Onun ağacını siz mi yarattınız, yoksa yaratan biz miyiz?"

"Görmedin mi Allah, yerdeki eşyayı ve emriyle denizde akıp giden gemileri sizin hizmetinize verdi. Göğü de, kendi izni olmadıkça yer üzerine düşmekten korur. Çünkü Allah, insanlara çok şefkatli ve çok merhametlidir."

"(İnsanlar) bakmazlar mı devenin nasıl yaratıldığına? Göğün nasıl yükseltildiğine, dağların nasıl dikildiğine, yeryüzünün nasıl yayıldığına bakmazlar mı?"

"Biz, yeryüzünde nice nice hurma bahçeleri, üzüm bağları yarattık ve oralarda birçok pınarlar fışkırttık. Ta ki, onların meyvelerinden ve elleriyle bunlardan imal ettiklerinden yesinler. Hâla şükretmeyecekler mi?»

Bu soruların şöyle seslendiğini düşünüyorum: Ey insan! Nasıl yaratıldığını bir düşün. Uzuvların başta olmak üzere «Bunlar benim» diyerek «sahiplendiğin her şeyin, sana meccânen bahşedildiğini unutma! Bütün nimetlerin hesabını vereceğini aklından çıkarma! Suyu, toprağı ve bunlarda yetişen sayısız nimetleri düşün. Mesela rengârenk çiçekleri, lezîz yiyecekleri, akarsuları, emrine musahhar kılınan irili ufaklı hayvanâtı düşün. Uçsuz bucaksız semaları ve boşlukta süzülüp giden kuşları düşün. Onca şaşırtıcı özellikleriyle devenin nasıl yaratıldığını düşün; heybetli dağları, rahmet yüklü bulutları düşün. Galaksilerden sivrisineğe kadar; gözle görülenleri düşün, görünmeyenleri tahayyül et. Burada sayamadığımız, adını bilmediğimiz nimetleri düşün. Bunlarla seni mütemadiyen rızıklandıran Kudret Sahibi'nin azametini düşün.

Herhalde şunu diyebiliriz; yukarıda zikredilen sarsıcı sorularla benzerlerini herkes öncelikle nefsine sormalı, sonra etrafına taşımalı. Bu soruların her birine hesap gününde nasıl cevap vereceğini düşünmeli, hayatın akışı içinde bu hazırlığı ihmal etmemeli. İyi bir hazırlık için de Kur'ân'ın diriltici soluğuna, merhamet yüklü âyetlere koşmalı. Hemen, şimdi.

CAMİDE BİR ARADA OLMAK

Ali Rıza TEMEL

Müslümanların ortak ibadet mahallerine Cami denir. Cami, kelime anlamıyla da cem eden, bir araya getiren, toplayan demektir. Müslümanların günde beş vakit, Cuma ve bayramda yani günlük, haftalık ve yıllık olarak bir araya gelip kaynaştıkları, tanıştıkları, bütünleştikleri yer camilerdir.

Mescid ise secde edilen yer demektir. O da caminin muâdilidir. Ancak daha büyük ve kapsamlı olan ibadethanelere örfen cami, kenar semtlerde ve daha küçük olanlara mescid denir. Cenab-ı Hak; cami ve mescitleri bir nevi kendi evi saydığı için başta Kâbe olmak üzere ibadethanelere "Allah'ın evleri" denir. Nitekim bir kudsî hadis-i şerifte şöyle buyrulmuştur: "Yeryüzünde benim evlerim mescitlerdir. Benim ziyaretçilerim ise mescitlerimi ibadet ve imarla ihya edenlerdir. Ne mutlu o kula ki, evinde abdest alıp temizlenir ve beni evimde (mescitte) ziyaret eder. Ziyaretçiye ikram etmek ziyaret edilenin şanındandır." (Feyzü'l Kadir, 2/445) İbn Abbâs'tan rivayet edilen bir hadis-i şerifte de şöyle buyrulmuştur: "Mescitler yer yüzünde Allah'ın evleridir. Yerdekiler için gökteki yıldızlar nasıl parlak gözükürse göktekiler için de yerdeki mescitler öylece aydınlık ve parlak gözükür." (Mecmeu'z-Zevâid, 2/7)

Cami ve mescitlerin ana merkezi Kâbe'dir ve yer yüzünde ilk bina edilen ibadethanedir. "İnsanlar için bina edilen ilk ibadet evi Mekke'de âlemlere bereket ve hidayet kaynağı olarak kurulan Kâbe'dir." (Âl-i İmran, 96) Bütün peygamberlerin ortak ibadet mahalleri de namazgâhlardır. "Musa ve kardeşine: Mısır'da kavminiz için evler hazırlayın ve evlerinizi kıbleye yönelen birer namazgah yapın ve namazı kılın, diye vahyettik." (Yunus, 87) Demek oluyor ki, mü'minlerin mâbedi özellikle namaz kılınan yerlerdir. Temiz olmak şartıyla namaz her yerde kılınsa da, yer yüzünün tamamı mescid hükmünde olsa da özellikle namazgah olarak inşa edilen cami ve mescitlerin, müslümanların özel ve genel hayatında müstesna bir yeri vardır.

Camilerin en önemli fonksiyonu cemaatle namaz kılma mahalleri olmakla beraber, bunun dışında dini ve sosyal hayatın canlı tutulmasına yönelik pek çok işlevleri de vardır. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Medine'de inşa ettirdiği ve yapımına bizzat katılıp emek verdiği Mescid-i Nebi'nin pek çok hizmetlere mahal teşkil ettiğini görmekteyiz. O mescid Medine'nin adeta kalbi ve faaliyet merkeziydi. Orası Ashab-ı Suffe için yatılı bir üniversite konumundaydı. Beş vakit cemaatle namaz kılınma yeri olmasının ötesinde nikah salonu, hastane, parlamento, mahkeme, misafirhane, beytu'l mâl, eğitim mahalli, elçi kabul yeri olmak gibi hizmetlere mahal teşkil etmiştir.

Camiler dini ilimlerin tahsil edildiği yerler olmakla birlikte zaman zaman oralarda fen bilimleri de okutulmuştur. Mesela Endülüs'teki Kurtuba camiinde ikindiden sonra fizik ve kimya derslerinin okutulduğunu görmekteyiz.

Camiler, İslâm beldelerinin âdeta manevi tapusudur. Müslümanlar bir ülkeyi fethettikleri vakit ilk yaptıkları iş orada cami inşa etmek olmuştur. Zira kafa ve gönüllerin fethi için buna gerek vardı. Kafa ve gönüller ilim ve imanla fethedilmezse sadece toprakların fethi bir anlam ifade etmez ve böyle bir fetih de kalıcı olmaz.

Bizim millet olarak kimliğimizin inşasında camilerin rolü inkar edilemez. Milli ve dini duygularımızın canlı tutulmasında, birlik ve bütünlüğümüzün korunmasında camilerimizin müspet rolü ortadadır. Bir cumada bir bayram sabahında caddelere taşan cemaatin manzarası gözleri yaşartan, gönülleri coşturan manzaradır. Camilerde toplanan kalabalık; Pazar yerinde, panayırda, stadyumda toplanan kalabalık

gibi değildir. Orada bağırıp-çağırma, kavga-gürültü yoktur. Orada güven, huzur ve sükûn vardır, dostluk ve kardeşlik, sevgi ve paylaşma vardır. Camide duyulara huzur ve manevi zevki ifade etmesi açısından ülkemizin tanınmış edebiyatçılarından Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun 8 Nisan 1921 de İkdam gazetesindeki bir yazısından kısa bir parça aktaralım. Şehitler için okutulan mevlid münasebetiyle belki ilk defa camiye giden Karaosmanoğlu duygularını şöyle ifade ediyor:

"Dün birden bire kendimi o heybetli cemaatin içinde bulur bulmaz sandım ki hayata yeniden doğuyorum. 10 yaşımdan 32 yaşıma kadar geçirdiğim meşum (kötü) bir devrin o bütün tesirleri, izlenimleri birden bire üstümden sıyrılıverdi. Gençliğimi dolduran bütün o şüpheler, tereddütler, imanımın zayıf düştüğü o buhranlı anlar, bir takım sahte ve fesatçı bilgilerden hasıl olanı şeytani irfanın sıtmaları, hepsi bu mabedin manevi havası ve bu cemaatin sıcaklığı içinde eriyiverdi. Rabbime bin kere hamdü sena olsun ki, dünden beri hakikat ve selametin bir cami ile bir cemaat dışında bulunmadığını biliyorum."

Gönül huzur ve sükûnunu bulma, birlik ve bütünlüğe erme açısından caminin alternatifi yoktur. Camilerimiz birlik ve bütünlüğümüzün, huzur ve sükûnumuzun sigortasıdır. Herkesin farklı siyasî görüşü, farklı mezhep ve meşrebi olabilir. Fakat aynı dinin mensuplarının ortak buluşma yerleri camilerdir.

Camilerin siyasete alet edilmesi asla doğru değildir. Cami dışında herkesin benimseyip gittiği farklı mekânlar kulüpler, dernekler, merkezler olabilir. Fakat millet fertlerinin hep birlikte buluşabilecekleri, kaynaşıp yek vücut olabilecekleri ortak mekanlara ihtiyaç vardır. Camiler bu mekanların başında gelir. Oraları ortak buluşmanın adresidir. Oralarda herkes eşitliğin, kardeşliğin, dostluğun engin havasını teneffüs eder. O kutlu mekanlar insanların, güzellikler ve temiz duygularla şarj oldukları manevi dolum merkezleridir.

Asırlarca Müslümanların ortak buluşma adresi olan, birlik ve beraberliğimizin sembolü sayılan bu mukaddes mekanlara alternatif mekanlar hazırlamaya kalkışmak fitne ve tefrikadan başka bir anlam taşımaz. Çeşitli siyaset, mezhep, meşrep, tarikat ve sanat gruplarının faaliyetlerini icra edecekleri özel mekanları olması tabiidir.

Caminin bütün Müslümanları cem eden, kuşatan vasfını ihlal etmemek gerekir. Cami biz Müslümanların ortak ve nihai sığınağıdır. Bu dünyadan göçerken bile oradan uğurlanıyoruz. Namaz kılanların helalliği ve hüsnü şehadetiyle dünyaya veda ediyoruz.

Bir dinin iki mabedi olmaz. Bütün Müslümanların ortak mabedi camilerdir. Namazlar oralarda kılınır, cenazeler oralardan kaldırılır.

Dinî görünümlü hiç bir hareket ve faaliyet namazın yerine ikame edilemeyeceği gibi, bu hareket ve faaliyetlerin icra edildiği yerler de caminin yerine ikame edilemez.

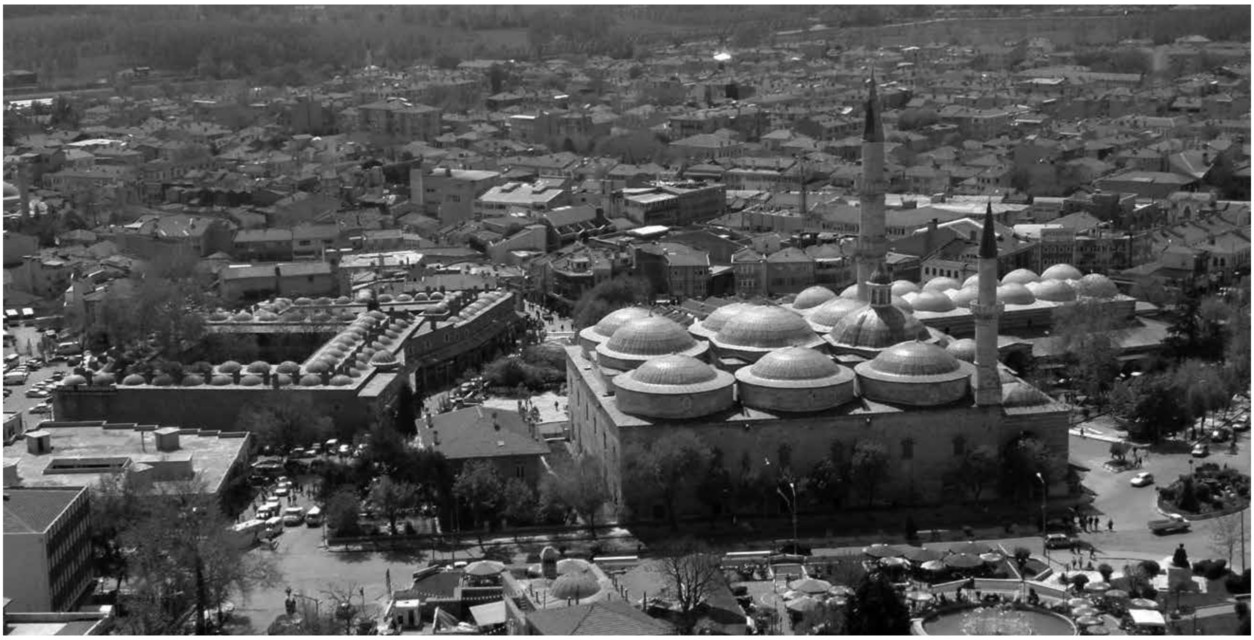

GENÇ KIZLARA TAVSİYELER

Neslihan Nur TÜRK

Gel, öncelikle hâlini bir tasvir edelim: Taptaze, dupduru, toy ve tecrübesizsin. Heyecanların var. Çoğu zaman, herkesten daha iyisini ortaya koyacağına dâir bir inancın ve kuvvetli bir enerjin var. Kariyer yapmaya, yuva kurmaya, ana olmaya dâir hayallerin var. Kabiliyetlerini konuşturmak, sosyal ortamlarda saygın olmak, kendine yetmek gibi ideallerin var. Herkes gibi sen de kendine hassın, güzelsin, özelsin, önemlisin.

O halde, ilkin tazeliğinin hakkını ver. Önce kendinden, sonra en yakınından başlamak üzere çevrendeki herkes ve her şey için "Acep nasıl bir hayrım dokunur?" diye düşün. Düşünceni eyleme, eylemini ibâdete dönüştür. "Niyet ettim Allah rızâsı için, anneciğime bir bardak su ikrâm etmeye" dersen, bu bilindik hareketi ibâdete çevirmiş olursun. "Niyet ettim Allah rızası için eşarbımı ütülemeye" diyerek iş başına geçersen, bu da ayrı bir ecre vesile olur. Giymeni, yemeni, gezmeni... Allah için yaptığın fiiller hâline getirebilirsen, hayâtın bambaşka bir lezzete kavuşur. Bunu nasıl başarabileceğini iyice tefekkür et. Niyetini Allah rızâsını kazanmaya odakla.

Toy ve tecrübesiz oluşun sebebiyle, senden önde gitmekte ya da sen gitmekteyken geri dönmekte olan büyüklerini iyi seyret. Onların sözlerine iyi kulak ver. "Ben bilirim!" havaları, iki adım ötesini görmekten âciz bırakan yoğun sisli havalara benzer. Kör eder. O halde "Ben bilmem!" diyerek, bildiklerinin dışında, yığınla bilmediklerin olduğunu fark ve kabul et. Her olana yorum yapar, her önüne geleni kınar ve "Bence!" diye başlayan ahkâmlar kesersen, kendi imtihanlarını kendi dilinle hazırlamış olursun. Duruluğunu zanlarınla bulandırma ki kalbinin estetiği zarar görmesin.

Estetik demişken belirtmek lâzım: Dış güzellik, iç güzelliğin yansımasıdır. Kozmetik ve estetik operasyonlarla kazanılabilecek bir vasıf değildir. Zaten, böyle olduğunu zanneden ve yaşadığı ağır tecrübelerle yanıldığını anlayan kimseler çok iyi bilirler ki asıl olan, huy güzelliğidir. O halde, dışını ihmâl etmeden, esas içine yönel. Kalıbını koruduğun gibi, kalbini de muhafaza et.

Evet, enerjin yoğun ve yeni bilgilerin var. İstiyorsun ki gittiğin yerlerde sana hemen kapılar açılsın, el pençe divan durulsun. A benim genç kızım! Peygamberler dahi çile çemberlerinden geçtikten sonra kabul görmüşler, bilmiyor musun? Hayâl kur; lâkin biraz gerçekçi olsun.

Sınanmadan, bunalmadan, imtihanlardan geçmeden büyük olunmaz. Sen, okulu bitirince, oldum, sanıyorsun. Halbuki yazılının, sözlünün hasını hayatın içinde yapacaklar. Hizmet ortamlarında, evinde, sokağında kimi zaman dikenli dalları, kimi zaman ateşli çemberleri, kimi zaman da demet demet gülleri önüne yığarak kemâlini sınayacaklar.

İyisi mi sen, iki dünyada da cennet yaşanmayacağını kabul et. Buraların cenneti, başına gelen derde gülümseyebilmen, yani râzı olmandır. Hem sende ilim varsa, büyüklerinde de tecrübe ve irfan vardır. Saygı duyar, dengeyi kurarsan, ne ilim ne irfan zarar görür. Hem böylece zor görünen işler "Biiznillah" kolaylıkla yürür.

Kariyere meylin var. Okullar bitireyim, diplomalar alayım istiyorsun. O halde, senelerdir

dediğimizi, bir de buradan diyelim: Dünyaya âit bu nimetlere ulaşabilmek için, Kur'an ve sünnet çizgisinden tâviz verme! İstediğini, Allah'ın râzı olduğu kıyafet ve tavır ile iste. Diploma alabilmek için, farzdan geçme. Hayra ermek isteyen, "hayır" sapağından girer. Allah'ın sevmediği bir usûlle, sevdiği bir noktaya gelmek, hiç gerek yokken meşakkate, zarara ve vakit kaybına bulaşmaktır. Ol. Elbette iki kanatlı bir kuş ol; fakat kanatlardaki kuvveti Allah'ın vereceğini, Allah'ın da âsîleri değil, takvâlı kullarını takviye edeceğini unutma!

Yuva kurmak istiyorsun. Elbette isteyeceksin. Bu ne kadar güzel ve ne de insânîdir. O halde evlilik sünnetini ihyâ ederken, edebi ihmâl etme. Ana babaları yok sayarak, onların hakkını iptal ederek mutluluk bulamazsın. Bir insan, evlenmeyi düşündüğü kişinin ailesine hürmette kusur ederse, başta, ortada, sonda... Her yerde kaybeder. O halde kabiliyetlerini öncelikle, gönül almak hususunda kullan ki kalplere sevgin dolsun. Sevilirsen, duâ edenin de bulunur, evini kuranın da olur. Yaşar görürsün.

Dünyaya âit nimetlere ulaşabilmek için, Kur'an ve sünnet çizgisinden tâviz verme! İstediğini, Allah'ın râzı olduğu kıyafet ve tavır ile iste. Diploma alabilmek için, farzdan geçme. Hayra ermek isteyen, "hayır" sapağından girer.

Elbette kendine yet. Elbette saygıdeğer ol. Elbette Allah'ın sana lûtfettiği istidatları konuştur; fakat dikkat et bu konuşmalar nefsî olmasın, benini azdırmasın. Birileri saygı duysun, diye yapmacık tavırlar içine girersen, hakikat, perde ardından gülümsemez, sırıtır! Kendine yetmek adına, kibir ve gurur içine düşersen, yalnız kalırsın. Yardımı kabûl ve hîbe et. Hediyeyi incelikle al ve ver.

Zaten hassın. Zaten güzelsin. Zaten çok özelsin ve zaten kim ne derse desin, sen önemlisin. Zira seni yaratan Hak'tır! Seni donatan da Hak! Aynaya bakarken, O'nun eseriyle övünmek için bak! Ne büyük bir gaflettir, O'nun emâneti olan güzellikleri, yine O'nun haram kıldığı şekilde ortaya saçmak!! Akıllı ol da şeytanın fitnesiyle değil, Kur'an'ın ve sünnetin ölçüsüyle "Maaşallah" dedirtmenin peşine düş.

Kimi ahmak erkekler gözlerini, televizyonlarda ve internette boy gösteren sözde iffetli, icraatta arsız aşüftelerden alamayıp "Bunlar kadınsa, evdeki ne? Evdeki kadınsa, bunlar ne?!"diye sorarak hanımlarını aşağılıyormuş. Dilemeyiz; lâkin bir gün civârında böyle kendini bilmezler olursa, cevabını verebil: De ki: "Bunlar şeytan âvânesi, evdeki de nikâhlı hanımımındır!" Haramı helâl kılan, hangi kılıkta gelirse gelsin, şeytandır! Saçını, başını, cümle girintisini ve çıkıntısını âleme sergileyerek "Nur yüzlü hocahanım" olunamayacağını iyi belle. Belle ki belki böylece bilmeyenlere de öğretirsin.

Sana, kaşın - gözün, ideâl vücut ölçün için tâlip olana bakma! Sana, diploman ve kadrolu işin sebebiyle evlilik teklif edenden uzak dur! Seni sevdiğini söylerken, sana zarar vermeye kalkışandan kaç! Gönlünü sadece, Allah rızâsına tâlip olana aç! İltifatlar, katlar, arabalar, gelişmiş kaslar, romantik bakışlar seni aldatmasın. Kıl ile tüy derdine düşmüş erkekten adam olmaz. Dâvâsı ve hayâsı olmayan erde hayır bulunmaz. Bu cümleleri unutmayasın!

Öyle, çer çöple uğraşma. Doğruyu, en doğru şekilde iste. Gel bundan sonra kısa, öz ve temiz, şöyle duâ et: "Yâ Rabbi! Tezinden temizinden dengim ile denk getir. İki cihan sevinci olacak bey nasip eyle. Beni iyilerle, onlar arasından da yiğitlerle karşılaştır ve kavuştur."

Allah azze ve celle bu duâna icâbet eder de seni öyle bir yiğitle karşılaştırırsa, o zaman sen de üzerine düşeni yap. Kolaylaştır, zorlaştırma. Ev de isterim, araba da isterim, şu eşyalar da olsun, bu takılar da alınsın deme! Bilmem kaç bin liralık gelinlik isteyip, şeytanı sevindirme! Başı kelmiş, dili kekemeymiş, boyu kısaymış deyip boş boş konuşma! İşi havalı, maaşı da kabarık değil diye olur olmaz kulp takma! Ahlâka bak ahlâka! Ölüm sana da okul yolunda ya da düğün konvoyunda karşılama yapabilir. Dünyâya kanma!

Yâhu hadi! Kanaatkâr, edepli, ibâdetli ve sevgili ol da meydan kız görsün! Sen öyle genç kız ol, saçlarını melekler örsün! Âmin!

OKUYUCU MEKTUBUNA CEVAP:

YENİDEN OSMANLICAYA MI DÖNÜYORUZ?

Bundan bir müddet önce dergimize, daha doğrusu şahsım adına bir mektup geldi. Açıp okudum, hemencecik de sahibine bir cevap yazdım. Eminim ki, almıştır. Verdiğim cevabı paylaşıp paylaşmadığını bilemiyorum. Ancak konu ilginç ve aktüel olduğu için Şumenin Bortsi (Pıyıklı) köyünden Sayın Ahmet M. HOROZ'un mektubunu sayfamıza alıyor; kendisine gönderdiğim cevabî mektubumun aynısı elimde bulunmadığı için aşağıdaki yazımı ilâve ediyorum.

Ey kıymetli hocalarım, dostlarım, kardeşlerim, hemşehrilerim! Sizlere nasıl hitap etsem bilmem, benim cehaletime tutun.

Ahmet Kocaba yine duramadı. Zaman zaman bu deli yürek ne yapacağını bilemiyor. Tabii ki, cehalet. Belki de olanları yanlış anlıyorum.

Saygıdeğer İ. Çavuşev, ben Sizleri birazcık olsun rahatsız edip: "Acaba ben yanlış mı anlıyorum?" diyerek Haziran 2012'deki MÜSLÜMANLAR dergisindeki "Üsküdarda sabah oldu, duydunuz mu?" yazınızdaki Türk diline olan duyarsızlığa olan rahatsızlığınızı bildiğimden dolayı görüşünüzü öğrenmek istiyorum.

Bu güzelim derginin 2013 Ekim ayı sayısında "Kellâ! Hayır! İş, bildiğiniz gibi değil!" başlıklı bir yazı okumuştum. Orada anlatılanları anımsayarak Sizlere dönüp rahatsızlığımı paylaşmayı düşündüm. Ben Türkiyede yaşamasam da kendimi Türk hesap ediyorum, bununla da gurur duyuyorum. Komşumuz olmasa bile, dünyanın neresinde olursa olsun güçlü ve söz dinlenir bir Türkiye olursa, bizler azınlık olarak yaşadığımız ülkelerde daha rahat oluruz.

Söylemek istediğim, bizim güzel bir atasözümüz vardır: "Komşuda oynayan ayı bize de gelir!» derler. Son günlerde Anavatanda bir Osmanlıca eğitimi ortaya atıldı ve bütün okullarda zorunlu ders olarak okutulması isteniyor. Bildiğim kadarıyla Osmanlıca Arapça, Farsça, biraz da o zamanın Türkçesinin bir karması. Bugün dünyanın hiç bir yerinde geçerliliği yok...

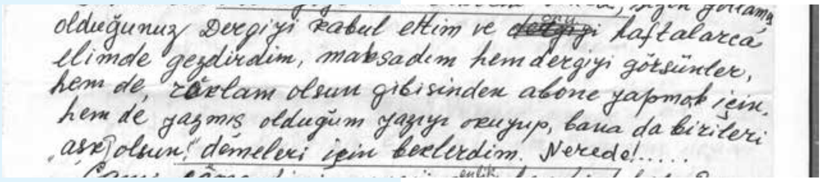
olduğunuz Dergiyi kabul ettim ve onu haftalarca
elimde gezdirdim, maksadım hem dergiyi görsünler,
hem de, reklam olsun gibisinden abone yapmak için,
hem de yazmış olduğum yazıyı okuyup, bana da birileri
„aşk olsun!" demeleri için beklerdim. Nerede!.....

Cumhuriyetin bizlere bağışladığı güzelim Türkçe 90 yıldan beri bizleri Arapçadan halâ kurtaramadı. Osmanlıca da gelirse vay halimize! Acaba bunu masonlar aracılığı ile Mosad mı yapıyor, yoksa bizlerin Arapça bağımlısı olan dincilerimiz mi yapıyor? (Dindarlar değil, onlar zaten az kalmış!) Nasıl olur da Türkler 400 yıl esaretinde tuttuğu bir milletin, yani Arapların dilini ve alfabesini kabullenir, bunu hazmedemiyorum.

1923 sonrası rahmetli Atatürkün bir konuşmasında: "Dili, alfabesi ve dini olmayan bir millet yok olmaya mahkûmdur" diyor. Acaba o günler mi geliyor? Çünkü dünyada kölesinin alfabesini kabullenmiş başka bir millet yoktur.

Bakın, İngilizler, Fransızlar, İspanyollar (ve ben ilâve ediyorum Ruslar!) nerelerde hakimiyet kurdularsa o ülkelerde dinlerini, dillerini ve alfabelerini o milletlere benimsetmişler. Haziran 2012-deki yazınızda Peygamberimiz (s.a.s.) vasiyetinde: "Oğuz Türklerinin ortaya çıkacağını ve bu milletin çok güçleneceğini söylediği ve bu nedenle bu milletin dilini öğrenmenin vacip olduğunu" müjdelemesi bile bu dilin kıymetini, bu Aarapçacılara gösterememiş!

Bence tek nedeni insanoğlunun en kolay din üzerinden aldatılması, yani uyuşturulmasıdır. İlle de Arapça okunması sevaptır diyorlar. Bu güzelim Kur'an-ı Kerim eğer Tükçeleşirse (dinci hocalar) paranın musluğunun kapanacağını çok iyi biliyorlar. MÜSLÜMANLAR dergisinin Mart -2012'deki yazısında vaize Sevcan İbrahimova "Kulluğun neresindeyiz?" yazısı ile yine derginin Haziran-2012'deki "Ebedi Hayata Uğurlama"; Haziran- 2013'teki Prof. Dr. İbrahim Karslı'nın "Yoksa biz de Kur'anı bıraktık mı?" başlıkları altındaki yazıları anabilirim. Bizim Kur'anı anlamak veya anlatmak gibi bir niyetimizin olmadığı aşikârdır.

Çocukluluğumda yaşlılardan dinlerdim: Müslüman, alış verişe girmemeli. Terazi tutmamalı!» derlerdi. Zira kul hakkı ödenmezmiş.. Alış veriş hep Ermeniler, Bulgarlar, Yahudiler eliyle yapılırdı. Ama kültürü de onlardan öğrendik.

Sizleri rahatsız ettiğimden dolayı afedersiniz. Beni aydınlatacak bilgilerin hepsini dergide yazamazsınız tabii ki. Ben, rahatsızlığım nedeniyle her zaman Şumen'e gidemiyorum, derginin de her sayısını vaktiyle okuyamıyorum. Bana gelecek sayıyı posta ile gönderirseniz memnun olurum.

Bortsi - Şumen
Ahmet M. Horoz

* * *

Tabii ki, sıcağı sıcağına Ahmet Beye neler yazdığımı şimdi harfi harfine hatırlayamıyorum, ama burada anlatacağım fikirler aynı olacaktır. Bakın, sayın okuyanlarım, ben Ahmet Beyi asla suçlamıyorum. Onun olayları izleyen, düşünen bir kişi olduğu ortada. Ancak onun da beni birazcık anlayacağını ümit ederek yazdım ve yazıyorum.

"Komşuda oynayan ayı bize de gelir..." demiş Ahmet Bey. Hani, nerede o ayı? Biz, asıl ayıyı başka yerde aramalıyız. Yirmi şu kadar yıldır değil Osmanlıca, Türkçe okutamıyoruz çocuklarımıza. 1965'ten sonra hesaplarsak tam 50 yıl olmuş demek okullarımızda Türkçe yasaklanalı! Şimdi siz Osmanlıcadan korkuyorsunuz. Oysa benim endişem çok başka. Benim endişem çağdaş Türkçe neden okunmuyor?

Geçen yüzyılın 30'lu yıllarında Kemalistlerle zamanın hocaları arasında mücadele yürütülmüş: Lâtin alfabesine geçelim mi, geçmeyelim mi diye. Sviştov'ta toplanan muallimler kongresinden sonra Lâtin harfleriyle ilk alfabe kitabı yayınlanmış. Bir ara tekrar eski yazıya dönülmüş, fakat Bulgar çarının kesin emriyle Lâtin alfabesi üzerinde karar kılınmış.

Türkçenin Tanzimatla başlayan sadeleştirme akımı da pek iyi sonuçlar doğurmamış, bu sırada bir de Fransızcadan kelimeler almaya başlanmış. Bu karanlık ve acılı devir ta 1912'de Selânik'te "Genç Kalemler" dergisinin çıkarılmasına kadar süregelmiş. Bu dergi etrafında toplanan Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp, Ali Canip gibi yazar ve düşünürler Türkçenin sadeleştirilmesi akımını başlatmışlardır.

Seçkin dil uzmanı Prof. Dr. Faruk K. Timurtaş "Dil meselesine toplu bir bakış" adlı yazısında şöyle yazıyor: "Dikkat edilirse dili sadeleştirme meselesinin konuşma dili ile yazı dili arasındaki ayrılığı ortadan kaldırmak gayesi taşıdığı anlaşılır. Yüzyıllar boyunca bu büyük ayrılığı ortadan kaldırmak için çalışıldı ve 30-40 yıl önce bu savaş zaferle sona erdi... Devrim bir kurumu ve bir sistemi kökten değiştirmek, yerine yenisini koymak, yani, meselâ, Türkçenin yerine Fransızcayı almak demektir ki, mümkün değildir. Harf sisteminde değişiklik yapılabilir, bir alfabe bırakılıp öbürü alınabilir ama dilde baştan sona kadar değişiklik yapılamaz.. Dili kökünden değiştirmek, yeni bir dil meydana getirmek imkân içinde bir iş değildir. Dilde ancak ıslahat yapılabilir, o da kendi kanunları çerçevesinde olmak şartıyla. Dil için devrim değil, evrim (tekâmül) bahis konusudur... Ortada koca bir Osmanlıca örneği var. Konuşma dilinden ayrı, suni bir dil yaşasaydı, 600 sene işlenmiş, mükemmel bir hale gelmiş Osmanlıca yaşardı. Dili sadeleştirme ve özelleştirmeden aşırıya gidebilir, ilme de aykırıdır. Tabii dilden, yaşayan, konuşulan canlı dilden uzaklaşmamak gerekir".

”اويله بر زمان گله‌جك كه، كيشى حلالدنمى حرامدنمى قزانديغنه آلديرماياجق.“

(بخارى)

Ancak okullarımızda 50'li yılların başlarına kadar Kur'an-ı Kerim okutulmaya devam ettiği için eski alfabe de öğretilmiştir. Okullar devletleştirilince Lâtin alfabesine kesin geçiş olmuştur. Bu yıllarda Türkiyede de bir sıra yenilikler hâsıl olmuş. Türk Dil Kurumu Türkçe sözlükler hazırlama çabalarına girişmiş, bugüne kadar genişleyen bu çalışmalar sonucu "Türkçe Sözlük"ün elimde bulunan 11. baskısı 122.423 kelime içermektedir.

Derginin 2013 yılının Ekim ayı sayısında; "Kellâ! Hayır! İş bildiğiniz gibi değil!" başlıklı yazıda: "Düşüncelerinizi yeniden gözden geçirin. Aklınızı başınıza alın. Yeni bir formatla bakın olan bitene!" deniliyor ve bu söylenenler tam da konumuza uygun düşüyor.

Sayın T.C. başbakanı Ahmet Davutoğlu bir süre önce Polonyaya hareket etmeden gazetecilere verdiği cevaplarda konuya çok güzel açıklık getirerek takriben şunları söyledi: "Bugün İngilizler Şekspirin eserlerini rahatça okuyabiliyorlar. Fransızlar hakeza XV-XVI. yüzyıl yazarlarının eserlerini okuyabiliyorlar. Ya biz neden hattâ Tanzimattan sonra yazılmış eserleri okuyamıyoruz?" Bu sözlerin üzerinde durup düşünmek gerekir. Şimdi onun bu sözlerini bizim gerçeğimize uygulayalım: Bizde kaç kişi cami kapısı üzerindeki yazıyı okuyabiliyor? Kaç kişi mezar taşlarındaki o güzelim yazıları sökebiliyor? Tek tük de olsa bazı hanelerde korunmuş, eski yazıyla yazılı kitapıları kaç kişi okuyabiliyor? Her halde diyeceksiniz: "İnsanlar yeni yazıyla yazılmış olanları bile okumak istemiyor!" Doğrudur, ancak bu bir başka konu şimdi Türkiyede yapılmak istenilen şey Lâtinceyi yasaklayıp eski yazıya dönmek değil. Türkiye insanını biraz daha okur yapmak. Hiç unutmam, rahmetli ağabeyimle otobüse binmiş Avcılardan İstanbul içine doğru yolculuk ediyoruz. Ben: «Ağabey, sen Kiril, Lâtin ve Arap alfabesiyle yazıp okuyabiliyorsun. Bulgarca, Türkçe ve Rusça anlıyor, yazıyor ve konuşuyorsun. Demek ki, sen çok okumuş insansın!

Bu otobüste böyle senin gibi kaç kişi vardır?" diye sorduğumda: "Yoktur, kardeşim!" dedi. Oysa lise bile bitirmiş değildi ama en karışık Osmanlıca metni kolaylıkla okuyabilirdi.

Evet, güzelim Türkçe 90 yıldan beri gelişim göstermiş, gösteriyor. Birçok yeni kelimeler türetilmiş, eskiden kullanılanlar canlandırılmış. Bu türetilen kelimelerin hepsi tutunamamış, öylece kalmışlar. Meselâ; adanç (vaat), aka (dere yatağı), akman (temiz, masum), aytaç (sözcü, hatip), benzek (taklit), belet (bilgin) vs. tutunamamış. Belge, bencil, birim, çağrı gibi bir sıra sözler fakat tutunmuştur. Ya yabancı sözlere karşı tutumumuz nasıl olmalı? diye sorarsanız, tıpkı evimizin içine gelen yeni geline olan bakışımız gibi olmalıdır. O, artık bizden olmuştur, bize mal olmuştur. Onu koparıp atamayız. Meselâ, "karar" sözü Türkçe midir? Haydi yerine bir başka söz koyalım! Çarşaf, çeşme diyelim. Yerlerine nasıl kelime

uyduralım? Bu sözler artık bizim olmuşlardır. Türkçemiz vergi toplar gibi komşu dillerden kelimeler almış, onlara kelimeler vermiştir. Demek ki, 90 yıldan beri kendisini yenilemeye çalışan Türkçemiz şimdi bu başarıya arka çevirip eskiye mi dönecek? Hayır! Kellâ! İş, bildiğiniz gibi değil!

Türklerin Arapların dilini ve alfabesini kabul etmelerine şaşıyor ve bunu hazmedemediğini söylüyor Sayın Ahmet Bey. Niye? Dünyada milletlerin kültürleri bir birinden etkilenerek meydana gelmiştir. Bunda kötü bir şey yoktur. Biz, Araplardan dil ve alfabe dışında dinimizi de almışız. Yine de Türk kalmışız. Bu arada Atatürkün sözlerini anmışsınız: “Dili, alfabesi, dini olmayan bir millet yok olmaya mahkümdur!” ve “Acaba o günler mi geliyor?” diye sormuşsunuz. Haydi, şimdi bu soruyu kendimize soralım: Camilerimiz boşalmış, okullarda dilimizi okutamıyoruz. Çocuklarımız bizim alfabemiz yerine İspanyolca, İngilizce alfabelerini öğreniyorlar. (Şükür Allaha ki, hepsi Lâtin alfabesi temeline dayalı da dolayısıyla Türkçeyi de heceleyebilecekler!)

Ahmet Bey mektubunda çok ilginç bir örnek vermiş. Diyor ki: “Bakın, İngilizler, Fransızlar, İspanyollar (ve ben Ruslar da diyeceğim!) nerelerde hakimiyet kurmuşlarsa o ülkelerde dinlerini, dillerini ve alfabelerini o milletlere benimsetmişlerdir». Haklısınız. Ancak onlardan farklı olarak Osmanlı bunu yapmamışsa, şeref Osmanlınındır zannederim. Bir gün gelir bu milletler bunu elbette takdir eder. Osmanlı imparatorluğu ortadan kalktıktan sonra yerinde 40’a yakın bağımsız devlet kurulmuş ve her biri kendi dilini ve dinini alıp yürütmüştür. Bu, Osmanlı hakimiyeti altında bulundurdukları milletleri eritmek istemişlerdir diyenlere güçlü bir tokat değil de nedir? Üstelik bütün imparatorluk kurmuş milletlerden farklı olarak hakimiyeti altında bulundurduğu milletin dinini almışsa bu, onun şanını küçültmemiş, bilâkis onun büyüklüğünü göstermiştir. Aklı olan bunu anlayacaktır. (Kur’anda Allah ne diyor? “Daha anlamadınız mı?”)

Ben, şahsım adına, itiraf edebilirim ki, dördüncü sınıfa kadar Arap alfabesini okumuş olsam da bir türlü onu sökememiştim. Oysa üniversitede Türkolojiye girdiğim zaman müteveffa Gılıb Gılıbov hocadan birkaç hafta içinde benimsedim. Çünkü kolay bir alfabe. Ama diyeceksiniz ki, neyine lâzım? Dün denilecek kadar yakın bir zaman öncesinde Bulgaristanda bir sıra gazeteler bu alfabe ile basılmışlar. Acaba onlar ne yazıyor diye hiç mi merak etmeyelim?

Bir de hemen herkeslerce bilinen bir gerçek var: Cumhuriyet kurulduktan sonra, ne sebeptense, Osmanlı arşivini vagonlara doldurup Sofyanın Knyajevo semtindeki kâğıt fabrikasına hurda kâğıt diye gönderenler kimlerdi acaba? Akıllı Türkler mi, yoksa gizliden gizliye kuyularını kazanlar mıydı? Şimdi bu belgeler Sofyada Milli Kütüphanede bir sermaye yığını halinde bulunuyor.

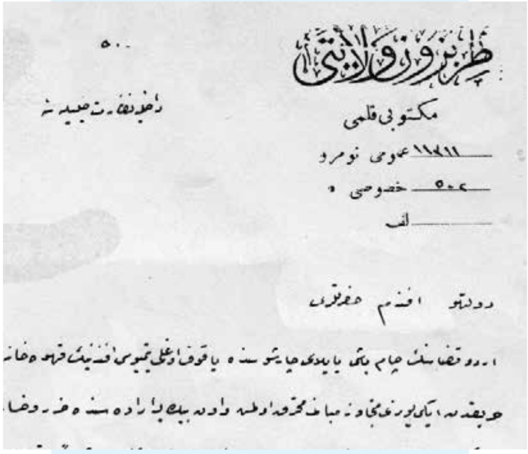

Sizin gibi Türkiyenin okullara geri getiriyor diye politika yapan şoven “Desant” gazetesinde Türkiye Arşivler Müdürlüğünde böyle 95 milyon arşiv birimi ve 400 000 dolayında eski yazıyla yazılı kitaplar olduğunu yazmışlar. Bunların şimdilik sadece yüzde 50’si elden geçirilmiş. Uzmanlara göre bu belgeler arasında sadece Türkiye tarihinin değil, dünya tarihinin de en önemli olaylarına ışık tutanları var, deniliyor.

Siz: “Bunlar dünyanın hiç bir yerinde işe yaramayan şeyler” diyorsunuz, fakat bugün Sofya Üniversitesinin Türkoloji bölümünden mezun kimseler bu belgeleri okuyor, Bulgar tarihine ışık tutan şeyleri belgelerden öğreniyor. Öyleyse ben soruyorum: “Ya bizim çocuklarımız neden bu alfabeyi öğrenip de bu belgeleri okumasınlar? Üstelik günümüz Türkçesini az çok biliyorlar. Yani bir Bulgar öğrenci okuyabilecek de biz ise hazır bekleyeceğiz, oldu mu?

Bu konuya değinen şövenlerin yayın organı “Desant” gazetesi bakın daha neler yazıyor: “Güneydoğu komşumuzda Milli Eğitim Şurası orta din okullarında zorunlu Osmanlıca dersleri okutulmasını istemiştir. Diğer okullarda ise serbest seçmeli ders olarak okutulacaktır. Önceden bütün okullarda zorunlu okutulması istenirken fikir birliğine varılamamıştır”. Türkiyede çıkan “Hürriyet” gazetesi osmanlıcanın Türkçe, Arapça, Farsça biraz da Yunanca sözlerden ibaret ve sadece yönetici (daha doğrusu öğretimli) kimseler tarafından yazılıp okunan bir dil olduğunu, pratikte yabancı alfabe ile yazılan yabancı bir dil olduğunu yazmıştır. Buna karşılık “Yeni Şafak” gazetesi bu girişimi haklı bularak okullarda Osmanlıca okutulunca devlet arşivindeki Osmanlı belgelerini (ve yüzbinlerce kitabı) okuyacak uzmanlar yetişmiş olacaktır. Üstelik bu şekilde dilin zenginliği ortaya çıkacak, onda meydana gelen değişiklikler anlaşılmış olacaktır diye yazmıştır.

Bugün değil Türkiyede, sabık Sovyetler Birliği hudutları içinde bulunmuş Türkes cumhuriyetlerde yavaş yavaş Lâtin alfabesine geçilerek bir alfabe birliği yaratmak için çalışılıyor. Böyle bir alfabe birliği sağlanınca düne kadar ana dilden ayrılarak gelişmiş Azerice, Özbekçe, Kırım Tatarcası, Kalmıkça, Kazakça vs. bir birlerinden etkilenerek zenginleşecek ve aralarındaki mesafe azalacaktır.

O zaman bu cumhuriyetlerden birinde basılan bir kitap diğerinde rahatça okunabilecektir. Böylece ölümsüz Gaspıralı İsmail Beyin: “Dilde, fikirde, işte birlik!” sloganı gerçekleşmiş olacaktır.

İsmail A. ÇAVUŞEV

SELÂM VE ADÂBI

1. sayfadan devam ediyor

3- Müslümanların olduğu bir yerde tanıyıp tanımamaya bakmadan herkese selâm vermek yani toplumda selamı yaygınlaştırmak,

Abdullah b. Amr b. el-Âs'ın haber verdiğine göre bir adam Rasûlüllah'a (s.a.s.) gelerek "İslamın emirlerinden hangisi daha hayırlıdır?" dedi. Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "*Yemek yedirmen, tanıyıp tanımadığın herkese selâm vermendir.*"

Bir başka hadiste ise Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: *"Ey insanlar! Selâmı yayınız, yemek yediriniz, akrabalarınızla alakanızı ve yardımınızı devam ettiriniz. İnsanlar uyurken siz namaz kılınız ki bu yüzden selâmetle cennete giresiniz."*

Tufeyl b. Ubey b. Kâb, sahabenin ileri gelenlerinden Abdullah b. Ömer'in, hiç işi olmadığı halde sırf insanlara selâm vermek için çarşıya pazara çıktığını bildirmektedir.

4- Selâmlaşmada; küçük olanın büyüğe, sayı itibariyle az olanın çok olanlara, yürüyenin oturana, binit üzerinde bulunanın yaya olana selam verme adabına riayet etmek,

Rasûlüllah (s.a.s.) "*Binitli olanın yaya yürüyene, yürüyen oturana, sayıca az olan çok olana selam verir*" buyurdu. Ayrıca Buhârî'nin bir başka rivayetinde "*küçük büyüğe*" ilavesi vardır.

Selâm konusunda böyle bir âdâb olmakla birlikte selâm vermeye teşvik sadedinde Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "*Allah'a en yakın (hayırlısı) olan kişi en başta selâm verendir.*" buyurdu. Bir başka rivayette iki kişi karşılaştıklarında hangisi ilk önce selâm vermesi gerekir diye Rasûlüllah'a (s.a.s.) sorulunca "*Allah'a en yakını (hayırlısı) olanı*" diye cevap verdi.

5- Fesat çıkarmayacaksa, akraba kadınlarla da selâmlaşmak.

Sehl b. Sad'ın haber verdiğine göre o şöyle demiştir: *"(Medine'de) İhtiyar bir kadın vardı, Cuma namazından sonra yanına uğrardık ona selâm verirdik o da bize yemek ikram ederdi."*

Ebû Talib'in kızı Fâhıne Ümmü Hânî'nin Rasulüllah'a selâm verdiği rivayetlerde geçmektedir. Ayrıca Rasulüllah, mescidde oturan bir grup kadına eliyle işaret ederek selam vermiştir.

6- Çocuklarla da selâmlaşmak.

Hz. Enes (r.a.) çocuklara rastladığı zaman onlara selâm verir ve Rasûlüllah'ın (s.a.s.) da böyle yaptığını belirtirdi. Ayrıca Enes'e, Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle tavsiyede bulunmuştur: "*Yavrucuğum, ailenin yanına girdiğinde selâm ver ki sana ve ev halkına bereket olsun.*"

7- Selâm verirken ve alırken sesimizi çok yükseltmemek ve kısmamak.

Sahâbiden Mikdâ'ın ifadesine göre Rasûlüllah (s.a.s.) "Uyuyanı uyandırmayacak, uyanık olanlara işittirecek şekilde selam verirdi."

8- Selâm vermek için fırsat kollanılmalı ve âdeta bahane bulunmalıdır: "*Sizden biriniz din kardeşine rastlarsa ona selâm versin. Eğer ikisinin arasına ağaç, duvar, taş girer de tekrar karşılaşırlarsa yine selâm versin.*"

Müslümanın, Müslüman üzerinde haklarından birisi de selâmına icabet etmektir. Rasûlüllah (s.a.a.) şöyle buyurdu: *"Müslümanın Müslüman üzerindeki hakkı beştir. Selam almak, hasta ziyaret etmek, cenazenin arkasından yürümek, davete icabet etmek, aksırana elhamdülillah derse yerhamukellah demek."*

Bütün bunlarla beraber belki de selâmın en önemli fonksiyonu insanlar arasında birlik beraberlik ruhunu geliştirmesi ve canlı tutmasıdır: Böyle olan bir toplumda birbirlerini sevecek, Allah da onlara cennet kapılarını açacaktır. "*Siz iman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olamazsınız. Yaptığınız takdirde sizin birbirinizi seveceğiniz bir şeyi söyleyeyim mi? Aranızda selâmı yayınız.*"

RASULÜLLAHIN İKAZI

Prof. Dr. İsmail
Hakkı ÜNAL

Rasûlullah Efendimiz bir gün ashâb-ı kirama kıyâmetten bahsetmişti. Onlar da çok duygulanıp ağladılar. Sonra içlerinden on kişi Osman bin Maz'ûn'un evinde toplandı. Yaptıkları istişare neticesinde, bundan böyle dünyadan el-etek çekmeye, kendilerini hadım ettirmeye, gündüzlerini oruçla, gecelerini de sabaha kadar ibadetle geçirmeye, et yememeye, hanımlarına olan alâkayı azaltmaya, güzel koku sürmemeye ve yeryüzünde gezip dolaşma- maya karar verdiler.

Rasûlullah Efendimiz bundan haberdar olunca, önce onları îkaz buyurdu, sonra da ashâb-ı kirâmı toplayıp şöyle hitâb etti:

"Bazı kimselere ne oluyor ki hanımlarıyla beraber olmayı, yeme-içmeyi, güzel koku sürmeyi, uyumayı ve meşrû dünya zevklerini kendilerine haram kılıyorlar. Şüphesiz ki ben size keşiş ve ruhban olmanızı emretmiyorum. Benim dînimde et yemeyi terk etmek, kadınlardan uzaklaşmak olmadığı gibi, dünyadan el-etek çekip manastırlara kapanmak da yoktur. Ümmetimin seyahati oruç, ruhbanlıkları (takvaları) ise cihaddır.

Allâh'a ibadet ediniz, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayınız, hac ve umre yapınız, namazlarınızı kılınız, zekâtınızı veriniz, Ramazan orucunu tutunuz. Siz dosdoğru olunuz ki başkaları da öyle olsun. Sizden önceki ümmetler, aşırılıkları yüzünden helâk oldular. Dîni kendilerine zorlaştırdılar, Allah da onlara zorlaştırdı. Bugün kilise ve manastırlarda bulunanlar, onların bakiyeleridir."

Bunun üzerine şu âyet-i kerîme nâzil oldu:

"Ey îmân edenler! Allah'ın size

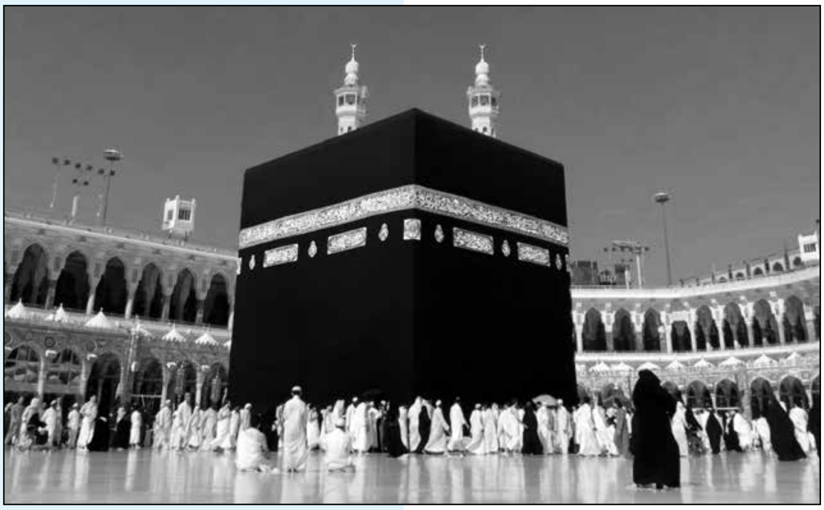

Hazret-i Ali buyurur: "Hakkı, (gâfil) insanlar vâsıtasıyla tanıyan; sapıklık girdaplarında çırpınır durur. Bunun için önce (Kur'an ve Sünnet'ten) hakkı tanı, böylece hak ehlini zâten tanırsın.

helâl kıldığı güzel ve temiz şeyleri kendinize haram etmeyin^ haddi aşmayın. Çünkü Allah, haddi aşanları sevmez." (el-Mâide, 87)

Demek ki Allah Rasûlü'nün beşerî hayata dâir koyduğu ölçülerin dışında kalan hayat tarzlarında hayır yoktur. Bilâkis bu, insanı birtakım rûhî zaaflara sürükler. Huzursuzluk, stres, dengesizlik, asabîlik veya gayr-i meşrû yollara düşmek gibi...

Bu bakımdan, helâl dâiresindeki beşerî ihtiyaçları sünnete uygun şekilde karşılamak, en doğru yoldur. Dîne hizmet veya Hakk'a daha yakın olabilmek gibi, sûret-i haktan görünen gerekçelerle bâzı helâlleri kendine haram etmek, aslâ dindarlık gereği olarak görülemez.

Dolayısıyla mü'min, her şeyden evvel, en büyük rehberinin Allah Rasû- lü olduğunu unutmamalıdır. O'nu yakından tanımaya gayret etmelidir. Her hâlini O'nun hâliyle mîzân etmelidir. Bunu yaptıktan sonra, kimin Allah Rasûlü'nün yolunda olduğunu, kimin olmadığını, kime uyup kime uymaması gerektiğini anlaması gâyet kolaydır.

Müfessir Bursevî bu hususta şöyle der:

"Tâbi olacaksan, peygamberlerin efendisi Muhammed (s.a.s.) tâbi ol! O ki, Âdem ve ondan sonraki bütün peygamberler ve velîler O'nun sancağının altındadır.

O'nun ümmetinden birine tabî olmak istediğinde ise, sırf halk arasında meşhur, idareciler ve sultanların yanında makbul olduğu için tâbî olma! Bilâkis sana gereken, önce hakkı tanımak, sonra onunla insanları tartmaktır. Bu konuda, Rabbânî ilmin kapısı Hazret-i Ali şöyle der:

«Hakkı, (gâfil) insanlar vâsıtasıyla tanıyan; sapıklık girdaplarında çırpınır durur. Bunun için önce (Kur'ân ve Sünnet'ten) hakkı tanı, böylece hak ehlini zâten tanırsın.»" (Rûhu'l-Beyân)

DÂİMÂ CENÂB-I HAKK'A SIĞINMAK

Osman Nuri
TOPBAŞ

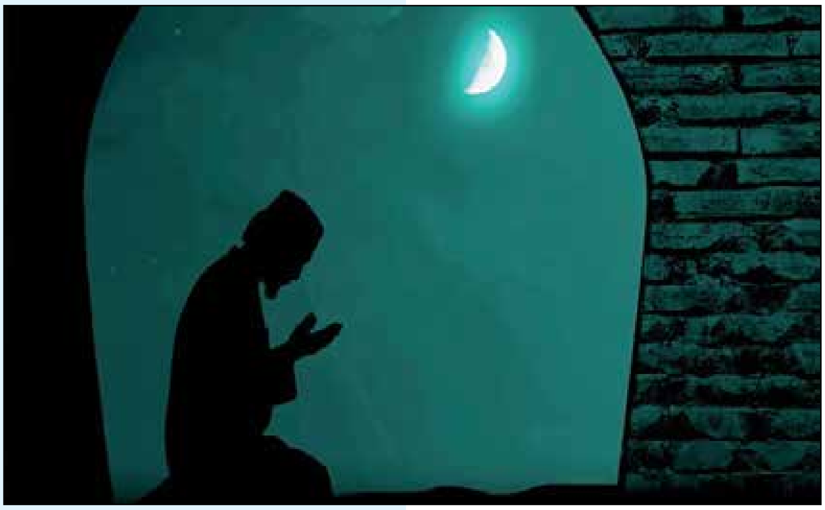

İlâ-yı kelimetullah uğruna, hayatının büyük bir bölümünü cihad meydanlarında geçirmiş olan büyük sultan Gazneli Mahmud, husûsiyle Hindistan'a on yedi sefer düzenlemiştir.

"Put kıran" lâkaplı bu meşhur hükümdar, işte bu seferlerinden birinde çok şiddetli bir direniş ile karşılaşır. Zafere ulaşacağından bir an şüpheye düşer. Cenâb-ı Hakk'a içli içli yalvarırken, dudaklarından şöyle bir söz dökülür:

"–Ey Rabbim! Bu savaştan gâlip çıkarsam, aldığım bütün ganimetleri ihtiyaç sahiplerine dağıtacağım."

Ve neticede Sultan Mahmud, Allâh'ın yardımıyla bu zorlu savaştan da gâlip çıkarak pek kıymetli ganimetlerle devletin başşehri Gazne'ye döner. Cenâb-ı Hakk'a vermiş olduğu söz dolayısıyla, vakit kaybetmeden, elde ettiği bütün ganimetleri, vaad ettiği gibi, yoksul, fakir, kimsesiz ve muhtaçlara dağıtmaya başlar. Fakat bunu haber alan bâzı vezir ve komutanlar Sultân'ın huzuruna çıkıp: "–Aman Sultânım! Ne yapıyorsunuz? Bunca değerli ganimetler, altınlar, inciler fakir-fukaraya öylesine dağıtılır mı? Hem onlar bunların kıymetini nereden bilecekler? Üstelik devlet hazinesinin de bunlara şiddetle ihtiyacı var." derler.

O devirde Gazne'de yaşayan ve ne pahasına olursa olsun doğruyu ve hakkı söylemekten çekinmeyen âlim ve fâzıl bir zat vardır. Sultan Mahmud onu huzuruna dâvet edip, durumu bir bir anlatır ve ne yapması gerektiğini sorar. O basîret ve firâset sahibi büyük zât, şu cevâbı verir:

"–Sultânım! Bunda kararsızlığa düşecek bir taraf göremiyorum. Aksine çok basit bir tercih karşısındasınız. Şöyle ki;

«Eğer Allâh'a bir daha işinizin düşmeyeceğine inanıyorsanız, hemen adamlarınızın dediğini yapın ve bütün ganimeti devletin hazinesine teslim edin. Ama Allâh'a tekrar ihtiyacınızın olacağını düşünüyorsanız -ki bütün kullar dâimâ O'na muhtaçtır- verdiğiniz sözü tutun, adağınızı yerine getirip ganimetleri ihtiyaç sahiplerine dağıtın!"

Hadîs-i şerîfte şöyle buyrulmuştur: "Sıkıntı ve darlık zamanında duasının kabul olmasını isteyen kimse, bolluk ve rahat zamanında da duayı bol yapsın." (Tirmizi, Devat 9)

Bu fânî dünya, insanoğlu için bir imtihan yurdudur. Bu sebeple bâzen darlık, felâket ve hastalıkla, bâzen de bolluk, saâdet ve sağlıkla imtihana tâbî tutulur. Gâye, hayatın her safhasında sergilemesi gereken kulluk ölçülerine, bir kulun ne derecede riâyet ettiğini görmektir. Bir mü'minden beklenen ise, hayatın med-cezirleri karşısında istikâmetini bozmayıp, kulluğun gereklerini îfâ edebilmesidir.

Cenâb-ı Hak kulundan, dâimâ kendisi ile beraber olmasını arzu etmektedir. Meselâ bir insan, müthiş bir zelzeleye yakalandığı veya türbülânsa giren bir uçakta bulunduğu vakit Cenâb-ı Hak'tan başka bir sığınak ve barınak düşünebilir mi?

Nitekim bu hakikate, farklı bir misal vermek sûretiyle âyet-i kerîmede şöyle dikkat çekilmektedir:

"Denizde iken onları dağlar gibi dalgalar kapladığında, bütün kalpleriyle yalnız Allâh'a yalvarırlar. Fakat O, onları kurtarıp karaya çıkarınca bir kısmı işi gevşetir, îmanla inkâr arasında ortada kalır..." (Lokmân, 32)

İşte yukarıda nakledilmiş olan bu kıssadan almamız gereken en büyük hisse, zor zamanlarda Cenâb-ı Hakk'a ilticâ eden bir kimsenin taşıdığı hâlet-i rûhiyeyi, hayatın her ânına şümûllendirebilmektir. Mü'min, Rabbi ile bu kalbî irtibatı gerçekleştirebildiği zaman, makbul bir kulluk hayatına adım atmış demektir.

CHARLIE HEDBO VE BATI LİBERALİZMİ

Abdullah el-ARİAN

İslam yüzyıllardır Batı tarafından haksız yere eleştiriliyor ve alay konusu ediliyor.

Batı başka bir korkunç felaket ile sallanıyor; bir hiciv dergisin olan Charlie Hedbo'da yazan Fransız gazeteci ve karikatüristlerin şiddetli ölümü... Faillerin bu eylemi, dergide yayımlanan karikatürlerin Müslümanlara yönelik hakaretler içermesine tepki olarak gerçekleştirdiği görülüyor. Bir diğer düşünce ise, bu kişilerin ABD'nin Afganistan ve Irak'ı işgali nedeniyle radikalleştiği yönünde.

Hem Fransa halkı ve hem de dünyanın diğer ülkelerindeki insanlar, saldırının kınanması için birleştiler ve Fransız otoriteleri, saldırganların izini sürmek için devletin tüm emniyet teşkilatını harekete geçirdi.

Müslümanların neden olduğu şiddetli olaylarda, birbirini takip eden çeşitli kamuoyu tartışmaları batı medeniyetinin temel değerlerini (ki bunların en önemlisi ifade özgürlüğüdür) devam ettirmek için verilen kararlı sözlere dönüştü ve bozularak İslam'ın bu özgürlüğe sözde saldırısı konusunda birbirini suçlama haline geldi. Sonuç olarak, yayınlarının Müslümanlara ve siyahlara yönelik ırkçılığının tarihine aldırmadan, kederin doğal dışavurumları ve kurbanlar için sempati beslemek, Charlie Hedbo karikatürlerine yönelik yüce gönüllü liberal bir destek haline geldi.

Hegemonik anlatı

İnsanlar, Batı liberalizminin hegemonik anlatısını eleştirmeden benimseyince, dünyada ifade özgürlüğü için en büyük tehdidin İslam ve Kuzey Kore olduğunu sanabilirler. Bu olayları, geniş bağlamı ve güç ilişkilerini ele almadan çerçevelendirmek, günümüzde dünyanın başını derde sokan derin çatışmalar için akla uygun bir şekilde anlamamızı engelliyor.

Batılı liberallerin İslam'ın sözde hoşgörüsüz tutumuna karşı özgürlük talebinde bulunmalarını farzetmek, günümüzdeki gerilimlerin altında yatan tarihi görmezden gelmek olurdu.

Gerçek şu ki, batı toplumlarını kutsallaştırılmasına neden olan çeşitli özgürlüklerle ilgili iddiaları destekleyen liberal ideallerin oldukça, bu ulvi ilkelerin altında sömürüden ve boyun eğmeden muzdarip olan toplumlar da olacaktır.

Demokratik bir yönetim temelinde, ifade özgürlüğü ve dini gerekleri yerine getirme özgürlüğü öğretisi bakımından, modern liberal toplumların dayanaklarını kursalar bile, Aydınlanma düşünürleri, ırk hiyerarşisine dayalı bir dünya inşa etmeyi ve sömürge devletleri kontrol etmek için kullandıkları şiddete dayalı gelişen yeni Avrupa imparatorluklarının genişlemesini desteklemeye yönelik ifadeleri bakımından neredeyse evrensel bir duruşa sahiplerdi. Bu düşünürler, "akıl" ve "rasyonalite" temelinde kurdukları Yahudilere, Müslümanlara ve siyahlara yönelik ırkçı görüşlerini, modern öncesi düşünme biçimlerinden elde edilen fikirlerden daha iğrenç kıldı.

Bu ırkçı ifadeler ister Aydınlanma düşünürlerine ister Charlie Hedbo karikatürlerine ait olsun, bu provokatif görüşler, geçerli daha geniş siyasi projelerden ayrılamaz.

"İmparatorluk"un onur kırıcı yapısı

Avrupa dahilinde, batılı liberal ideallerin savunucuları ırkçı ve ayrımcı görüşlerini hiç bir zaman gizlemedi. 20. yüzyılın ortasında milyonlarca insanın

katledilmesine neden olan faşist hareketin yükselmesini engelleyemediler. II. Dünya Savaşı sonrası oluşan yıkımdan sonra bile, Avrupa'nın yıkım açlığı hala giderilmemişti. Sonraki 20 yıl boyunca sömürge halkları Avrupa güçlerinden bağımsızlaşma mücadelesine devam ettiler.

Cezayir halkının özgürleşmesini desteklenmesi konusunda, bir çok Fransız liberal entelektüeli Cezayir mücadelesini desteklemek yerine, kitlesel işkencelere ve 150.000'in üzerinde Cezayirlinin ölümüne göz yumdu.

"Bu insanların hepsi, aynı Bretonların ve Almanların sarı saçlı doğması gibi, kalplerinde öfkeli bir fanatizm ile doğdular. Bu insanlar insan ırkı için ölümcül sonuçlar doğurursa, bu benim için şaşırtıcı olmayacak."

Avrupalı Yahudiler üzerine yazılan bu cümleler bir Nazi Almanyası propogandacısına ait değil, son günlerde ismini ifade özgürlüğü savunucusu olarak sıkça duyduğumuz, 18. yüzyıl Fransız filozofu Voltaire'a ait.

Voltaire'in İslam hakkında görüşleri bundan farklı değil. Voltaire'in yazdığı, Hz. Muhammed ile "yanlış ve barbar bir mezhebin kurucusu" diye dalga geçen bir oyunu vardır.

Böyle inançları benimsemiş olan hicivcilerin, devlet yetkililerinin ve filozofların haklarını savunurken, #JeSuis Charlie hashtag'i, saldırıdan saatler sonra dergiyle dayanışma amacıyla popüler bir anlam kazanıyor. Bu tarihi dikkate alınca şu açıkça görülüyor ki; kültürel üretim meselesinde her zaman bağlam önemlidir. Yıkıcı politikalar, ırkçılık ve diğer nefret söylemleri ve davranışları olmadan başarıyla takip edilemez.

İslamofobi her tarafa nüfuz ediyor

Kitlesel bir katliama neden olan Anders Breivik'i ya da ABD hükümetinin Müslüman mahkumlara uyguladıkları işkenceler ile ilgili son çıkan raporları sadece batılı liberal idealler temelinde kavrayamayız. Yine de, her yana yayılan bir İslamofobik atmosferin yükselişini düşündüğümüzde, ABD ve Avrupa'da öne çıkan söylemlerde görülen böyle bir şiddetin nasıl mümkün olduğunu ve normalleştiğini anlayabiliriz.

Müslüman azınlıkları rencide etme eğiliminde olmadan uygun bir konuşma nasıl olur sorusunun önemi, daha geniş toplumdaki aşındırıcı etkilerinin potansiyali ile ilgilidir. Aynı şekilde, Batı hükümetleri, Müslümanların radikalleşmesine neden olacağını düşündükleri fikirlerin ve mesajların yayılmasını engellemek için yoğun bir çaba içerisinde. Burada ifade özgürlüğüyle ilgili tüm iddialar çürüyor. İnsan haklarını suistimal etmeyi ve kendi vatandaşlarının radikalleşmesini kolaylaştıran Müslüman karşıtı kültürel üretimin rolünü düşünmeleri gerekiyor. Müslüman karşıtı terör dalgasının geçtiğimiz on yılda gösterdiği artışa hepimiz şahit olduk.

Bill Maher ve Sam Harris'in İslamofobik argümanları ile ilgili bir yorum yapan din uzmanı Karen Armstrong şöyle diyor "bu konuşmalar toplama kamplarını doğurur." Müslümanlara karşı uygulanan dehumanizasyon politikaları anti-semitik düşüncenin daha önceki yüzyıllarda uyguladığı politikaya benziyor. İkisi de aynı zehirli dışlayıcı mantıktan çıkıyor.

Aslına bakılırsa, batılı ülkeler, Orta Doğu'daki otoriteryan rejimleri destekledikleri için liberal değerlerinden ötürü bir vicdan azabı yaşamıyor. Fakat bu durum, radikal köktenciliğin yükselmesi için bastırıcı bir iklim doğuruyor. Batı toplumları, sosyal birleşmenin yükselmesi söz konusu olduğunda ifade özgürlüğünü destekleme konusunda da aynı istekliliği göstermiyor.

Fransa, geçen yaz yaşanan savaş sırasında Gazze ile dayanışmayı yasaklamıştı. Devlet, "sosyal düzeni bozmak" için çalışan yazarlara, çizerlere ve hatta karikatüristlere dava açmıştı. Fransa Başbakanı Manuel Valls, dava edilen sanatçılar için son derece sağlam bir konuşma yapmış ve "Nefret yaratacak bu yazıları engellemek için bir şey yapmayalım mı? Elbette yapacağız." demişti.

2008'de, Charlie Hedbo'nun editörü, bir yazarını, anti-Semitik bulduğu için dergiden kovmuştu.

Bu noktada, ulusal diyaloglardan dışlanmaya devam eden batılı Müslümanlar, sosyal bütünlük bağlamında ele alınıyor. Radikal ayrımcılığın tarihsel devamlılığı, bir çok Müslüman ülkedeki stratejik hedeflerin izlenmesinde son yirmi yılda yaşanan artış ile birlikte, ABD kamuoyuna nüfuz eden bir kuşku ve düşmanlık atmosferine ve Avrupa'nın hoşgörüsüzlüğünün mirasının yeniden canlanmasına neden oldu.

Köktencilerin şiddet içerikli davranışlarını anlamak ve bu davranışları etkisiz bir hale getirmek için, bu trajik vakaları ifade özgürlüğü çerçevesinde değil, bu bağlamda ele almak gerekir. Voltaire'den ve Aydınlanmadan günümüze, modern batılı söylem artık İslam eleştirisi yapmaya doymuş olmalı.

Buna karşın, bazı Müslümanlar tarafından gerçekleştirilen bu tiksindirici şiddet, son derece yeni bir olgudur. Batı liberalizminin "ideal" olarak tanımladığı bu meseleyi övmek yerine, bunun bir hata olduğu gerçekliğiyle yüzleşmek zorundayız.

Abdullah el-Arian, Georgerown Üniversitesi'nde yardımcı doçent, "Answering the Call: Popular Islamic Activism in Sadat's Egypt" (Çağrıya Cevap: Popüler İslamcı Aktivizm) kitabının yazarı.

25 YIL DEMOKRASİ VE

KİLLİ DESTANI

Hüseyin KARAMOLLA
Eğitim Dairesi Başkanı

Selâmlar size 17 binlik Killi halkı! Selâm sana güçlükler karşısında olan ülkemiz Bulgaristan! – Bulgaristan, senin bugün kalpleri gam, keder dolu, demokrasi adına ümit dolu halkın var!

En küçüğümüzden en büyüğümüze kadar Killi halkının, “Hak ve Özgürlük Hareketi” adına düzenlemiş olduğu 26 Aralık 1990 yılı anma töreni ve hayır mevlidine gelen saygıdeğer misafirlerimiz, Hoş Geldiniz!

26 Aralık unutulmadı. Çünkü Killi halkı böyle bir olayı hak etmemişti. Güzelim, Killi! Güneydoğu Rodopların eteklerinde, kimi çok sakin, kimi zaman gamlı Söğütlü nehrinin kıyılarına yerleşmiş onlarca köyden birisin ve âdeta susan bir volkan gibisin! Bir zamanlar sende Ahmetler, Hasanlar vardı. Sonra of-landılar, lâkin uslandılar. O insanlar ki, her yıl mevlitlerini, düğünlerini, panayırlarını biliyordu. Okullarda çocukları candan, yürekten şiirler okuyor, şarkı ve türküler söylüyorlardı.

1950’li-60’lı yıllara gelindiğinde ellerindeki o birkaç dönümlük toprakları alındı, kooperatifler kuruldu. Derken okulların dili döndü. Nice heyecanlar söndü. Fakat susan bir volkan vardı. Gizli gizli kabaran.

İnsanlar yine Tanrıdan dilediler. Sekiz gün ömre dokuz çalıştılar, kazandılar. Devlete de kazandırdılar. Birin ikin yeni yeni evler yapılıyordu Killi’nin merkezinde, gençler yetişiyordu pırıl pırıl. Ancak art niyetlerinin farkına varmamışlardı komünizm denilen sinsinin. Çocuklar aldatıldı. Analar, babalar aldatıldı. Sonra anlaşıldı ki, şair dediği olacak: “Çalışın, tarla sizin! Ne çıkarsa hepsi bizim!”

Övünüyordu parti sekreterleri, köy muhtarları, kooperatif ve OF başkanları! Volkan artık homurduyordu.

Düğününe, derneğine derken, erkeğin işine karışmaya başladılar. Utanmadı katil, sıkılmadı 20. asırda olmamızdan bile. Böldüler milleti. Üzüldü millet, ağladı. Utandı Drangovolu komşu, kardeş bildiği diğer Killiliden.

Sabır bitti, güven kalktı ortadan, volkan kabarıyordu. 80’li, 90’lı yıllara geldiğinde yenmişlerdi azınlık olan Çingene Hasan’ı ve Yaşar’ı, Türk Salih ve Nazlı’yı. “Bakın ne güzel Nasko, Kiro, Neli...” Girdi Killi’nin içine büyük korku. Anladı artık millet bu oyunu. Kopacak bir gün dananın kuyruğu! Bakalım ne gün! Sen karışık, ben karışık... Oysa Killi tarihiyle barışık.

Bu radyo da nasıl şarkı söylüyor? Türküler, neden böyle, güzelim türküler? Türkçe çıkan gazete neden böyle okunuyor? Çocuklara neden bu telkinler? – Türkçe “tü! tü!” – Okumayın sakın... Niye?

Gelin canlandıralım o kanlı olayı anılarımızda bugün. Bir daha tekrarlanmasın diye. Bu ülkede Türk yok, Türkçe yok, yazmak konuşmak yok. Kitap, gazete, radyo, yayını yok. Tek sosyalist Bulgar ulusu varmış! Volkan uğulduyor artık. Takvim yapraklarında Aralık. Kar, kış, soğuk... Buz kesiliyor her soluk.

Tak! Tak! Tak!.. Kapılar vuruldu bir gece. İnsanlar uyandırıldı vahşice:

- “Gelin imzalayın deklarasyonlarınızı. Yeni kimliklerinizi alın!”

24 Aralık sabahıydı. Yayıldı haber etrafa. Dağıldı millet çoluk çocuk, hasta yaşlı demeden dağ yollarına. Hava soğuk mu soğuk. Dağlarda kurt uğultusu, bebek sesleri ve ihtiyar iniltisine karışıyor. Ne olduysa o gecede oldu. Hava soğukmuş, olsun! Patladı volkan! Uzun yıllar ellerinden alınan tüm dini, kültürü, kimliği ve haklarını çiğneyenlere kızgın kayalar yağdırıyordu. Gam, keder doluydu volkanı. Patladı, Killi merkezine akın etti millet. İnanılmaz bir hal!

Ve tabiat öyle bir değişti, öyle bir davrandı ki, âdeta Allah insanımızın imdadına koştu. 25 Aralık günü saat 7.30-8.00 arasında bütün köylerin insanları meydana akın etti. Hava soğuk mu soğuk... O volkan var ya, kalp-

leri ısıtıyor, galeyana getiriyordu. Bir ara ince ince bir yağmur atıştırmaya başladı. İnsanların gözyaşlarını gizlemek istercesine... Sonra kara dönüştürdü. Yüzlerimiz güldü tekrar.

Bir ara bir bölük asker ve polisler getirdiler, Darıdere, Madan ve sınırdan. Polis şefi megafonu eline aldı. Soruyordu: “Neden toplandınız? Karınıza, çocuğunuza mı saldırıldı, yoksa paranıza, malınıza mı el kondu?” Anlamıyordu herif, paradan, maldan da kıymetli bir şeyler vardı insanlarda: Vicdan! Ve insanlar bir ağızdan: “Adlarımızı isteriz!” diye haykırdılar. “Ölüm var, Türklük kimliğimizden dönüm yok!” diye çınladı etraf. Saat 14.30. Çıktı meydana 18 yaşındaki Asiye, kız polis kordonu etrafında. Titrekti sesi fakat ürkek değil, korkak değildi.

Ertesi gün 26 Aralık, Kara Çarşamba. İnsanlar aç, susuz, uykusuz çıktılar silahlı asker, polis ve köpeklere karşı.

O sabah sardı kızını Fatma ana, aldı sırtına, dokunmasın ona zarar diye. Girdi kalabalık arasına. Yol buldu, geçti en öne ve haykırdı: “Vurun beni! Kurban olayım! Yeter ki, kalsın evlâtlarımız, temiz kimliğimiz ile!

Dayanamadı Türkân, çırpındı. Eğiverdi başını mermiye. “Benim adım Türkân” diyemeden.

Boşandı alnından Türkân’ın sıcak kanlar annesinin boynuna. Allara boyandı beyaz karlar. Halk galeyana geldi. Vurdu kendini Fatma ana. “Neden bana değil de Türkân’ıma?” diye. Sonra silahlar konuştu. Vurularak kalbinden öldürüldü askerini bekleyen Musa baba, Hümmetlerli Ayşe ana.

Nice insan sürüldü. Kimilerini diktiler muhtarlık binası dibine. Kadın, erkek demeden... Aylar sürdü bu olay. Yine böyle soğuktu, kıştı dışarda. Ve karşılarında otomatik silahlı polisler. Şalvarlısın, çemberlisin. Neden Bulgarca konuşmazsın?.. Görev verildi memurlara, takılın şu masumlara. Madalyalar aldı parti yöneticileri sıkılmadan, utanmadan. Anladı hür dünya yalanı, çünkü sefte değildi Bulgar devletinin oyunu. Yine aldatılacaktı dünya: Büyük geziyle... Boşaldı Killi’de evler, sınıf odaları...

O günü hatırladık yine. Türkânımızı, Ayşe anamızı, Musamızı, Ömerimizi ve daha nicelerimizi. Katiller neden dışarıda?

ADIM

Geldi, geliyor üstüme üstüme
Binbir çarklı, dev güçlü makine.
Gördüm, baktım, anladım
Kırıyor, eziyor, çiğniyor beni
adım, adım, adım...

Ufuklar karardı, çöktü bir zulmet
bir uçtan bir uca söndü ışıklar.
O sonsuz zulmette tutup ağladım.
Alındı elimden haklarım
adım,adım...adım...

Bilirdim geceye sabahtan öte yok.
Gün olup koynundan doğacak güneş.
Sen yürü, diyordum, çıkacak bir eş,
Yılmadan, korkmadan aydınlığa
adım, adım, adım...

Biriler, onbinler yürüdü bir gün,
Köylerden şehirlere dalga be dalga...
Bir ses yükseldi üstünde yerin
içten, yürekten, derinden derin;
“Adım! Adım! Adım!”

Bayrak oldu, açıldı özgürlük hakkım,
Yürüdükçe üstüne karanlıkların.
Bugünden daha aydın olacak yarın,
Vura, kopara, savaşa doğacak hakkım:
Adım! Adım! Adım!..

İsmail A. ÇAVUŞEV

RUETS KÖYÜNDE KIŞ TATİLİ

Kış ve çocuk, kar ve oyun... Bu “ikiliyi” herkes bilir. Fakat bu “ikiliye” bir de cami eklenir mi? Ne dersiniz?

Tırgovişte belediyesine bağlı Ruets (Yörükler) köyünde bu sene köyün çocukları farklı bir kış tatili yaşadı. Köyün imamı Ayhan Abdullov çocukları camiye davet etti. Hem tatil, hem oyun, oyun hem de eğitim!

Kendisinden dinleyelim: “Çocukları fırsat buldukça her zaman camiye topluyorum. Yeni yıl tatilinde de soğuk, kar

demeden yine geldiler. Ezber tazeledik, dini oyunlar oynadık, Başmüftülük yayyınlarından çıkan “Ben küçük bir müslümanım” (“Аз съм един малък мюсюлманин”) kitabını okuduk. Resim yarışması yaptık. Okuduk, dini oyunlar oynadık. Yarışmaya katılan öğrencilerin isimleri şunlardır: Remzi, Cesur, Melek, Ferhan, Aylin, Neycan, yine Ferhan, Nalan, Vicdan, Semra, Hasan, Şener, Serhat, Burhan, Aşkın, Abidin, Deniz ve Cem. Resim çizen çocukların hepsi bana göre birinci derece kazanmışlardır. Hepsi ödüllü yani! Güzel vakit geçiriyoruz camide, fakat değinmek istediğim bir konu daha var. Artık bugünün yaşam şartlarında eğitim için bilgisayar bir ihtiyaç haline geldi. Bence her camide ve Kur’an kursunda bilgisayar, televizyon ve DVD’ler olmalı. Camimizin bunlara ihtiyacı var şimdi. Birkaç yere yardım için başvuru yaptım, ama henüz olumlu bir cevap alamadım. Ümit ediyorum ki çocuklarımız daha güzel yarınlar için daha iyi şartlarda eğitilecek.“

Özlem TEFİKOVA

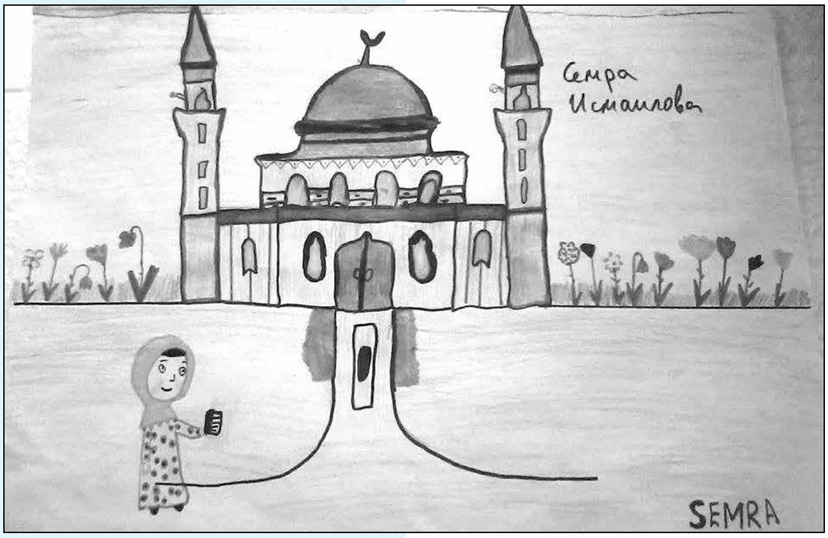

СПОМЕНАВАНЕ НА АЛЛАХ

В АЙЕТИТЕ И ХАДИСИТЕ

Садък ДАНА

По-долу ще посочим айетите и хадисите, които подчертават достойнствата от споменаването на Аллах: „И споменавайте Ме, за да ви споменавам и Аз и благодарете Ми и не Ме отхвърляйте!“ (Бакара, 152)

„И споменавай често своя Господар, и Го прославяй сутрин и вечер“. (Ал-и Имран, 41)

„Споменавай своя Господар в душата си със смирение и страх, без гръмки слова сутрин и вечер и не бъди от нехайните!“ (Араф, 205)

„...Онези, които вярват и сърцата им се успокояват при споменаването на Аллах. О, да, при споменаването на Аллах сърцата се успокояват». (Раад, 28)

„И кланяй намаза! Молитвата предпазва от покварата и от отреченото. Най-великото е споменаването на Аллах“. (Анкебут, 45)

„Нима (такъв е като) онзи, който се моли в часовете на нощта, изправен и свеждащ чело до земята в суджуд и се спасява за отвъдния живот и се надява на милост от своя Аллах?“ Кажи: „Нима са равни онези, които знаят и онези, които не знаят? Поучават се само разумните хора“. (Зумер, 9)

А ето и свещените хадиси:

„О, син на Адем, споменавай Ме с езика си, за да мога и Аз с одобрение да те споменавам».

„Споменавай Ме със сърцето си, за да мога и Аз да те споменавам. Споменавай Ме като се умаловажаваш, за да мога и Аз да те споменавам като те възвеличавам!“

„О, син на Адем, когато Ме споменаваш: ще постигнеш изобилие от блага, ще се радваш с Мене, ще се одухотворяваш!“

„О, син на Адем, който Ме търси, ще Ме намери. Който Ме намери, служи на Мене. Който Ми служи, Ме споменава. А този, който Ме споменава, споменавам го и Аз и ставам негов любим“.

Нашият Пейгамбер (с.а.с.) повелява: „Който обича да споменава Аллах и Аллах го споменава“.

„Сатаната бяга от сърцето на този, който споменава Аллах и се вселява в сърцето на онзи, който не Го споменава“.

„Не може да има по-висш ибадет от споменаването на Аллах“.

„Всеки, който кланя сутрешния си намаз с джемаата, след което, споменавайки Аллах, изпълнява два рекята намаз, той получава севаб равносилен на едно поклонение хадж.“

„Този, който изрича: „Ля иляхе иллялах!“, сърцето му се отърсва от мрака.“

Нашият Пейгамбер (с.а.с.) ни повелява: „О, мои последователи и приближени, искате ли да ви съобщя кое е по-доброто нещо от добрите ви дела, по-чисто от действията ви по пътя на Аллах, най-висшата степен, която ще постигнете, по-скъпо от златото и среброто, което ще дарите, от срещите с враговете, при което ще се обезглавите?“ Приближените го попитали: „Кое е то, Расулюллах?“

Нашият Пейгамбер (с.а.с.) повелил: „Непрестанно да споменавате Аллах!“

В един кудси хадис Аллах Теаля повелява: „Който Ме споменава, поради което занимание не може да намери време да Ме помоли за нещо, Аз ще го даря с повече блага, отколкото даряваме другите, които Ме молят!»

„Ако Моите раби Ме споменават в сърцата си, то и Аз ще ги споменавам сърдечно. Ако Ме споменават сред обществото, то и Аз ще ги споменавам в общества по-достойни от техните. Ако те се доближат до Мене, то Аз ще се доближа цял аршин до тях. Ако поемат по Моя път, то Аз ще ги придружавам по-бързо“.

Доц. д-р Мустафа КАРАБАДЖАК

ПОЗДРАВЪТ „СЕЛЯМ“
И НАЧИНИТЕ ЗА ПОЗДРАВЯВАНЕ

Думата „селям“ в арабския език означава „мир, здраве, спасение“и битува още от времето на първия пейгамбер Адем /а.с./: „Когато Аллах сътвори Адем му, повели: „Иди и поздрави тези меляикета, които седят и чуй как ще отвърнат на поздрава ти. Защото твоят и на децата ти поздрава ще бъде тъй!“ Тогава Адем /а.с./ отиде и поздрави меляикетата с думите: „Есселяму-алейкум!“ Меляикетата му отвърнаха: „Есселяму алейке ве рахметуллах!“ като към неговия поздрав прибавиха още и „рахметуллах“.

Думата „селям“ същевременно е едно от имената на Аллах. / Хашр, 23/, както и името на дженнета „Аллах призовава към дома на мира (дар-у-с-селям) и насочва когото пожелае по правия път“. (Юнус, 25)

Наред с различните значения на словото „селям“в Коран-и Керим има значение и поздрава, който хората обменят помежду си, поздрава на меляикетата към хората и поздрава между обитателите на дженнета.

Начинът на поздравяване:

Когато някой ви поздрави, трябва да отговорите по същия начин или по още по-добрия начин. В Коран-и керим Аллах повелява: „и щом ви поздравят, поздравете с по-хубав от него или отвърнете със същия! Аллах за всяко нещо държи сметка!“ (Ниса, 86)

Когато влизате в чужд дом, Аллах повелява да се иска разрешение и да се пристъпи с поздрав:

„О, вярващи, не влизайте в домове, освен в собствените си, докато не поискате разрешение и не поздравите обитателите им! За вас това е най-доброто, за да се поучите!“ (Нур, 27)

Отново Аллах Теаля препоръчва, когато се влиза в домовете да пожелавате: „И щом влезете в домове, поздравете се взаимно с поздрав от Аллах - благословен, мил. Така Аллах ви обяснява знаменията, за да проумеете“(Нур, 61)

От своя страна Пейгамбера ни в един от своите хадиси изтъква, че поздравът има различни форми и че всеки поздрав извиква различни отговори. Тук привеждаме следния пример: „Някакъв мъж дошъл при Пейгамбера ни и казал: „Есселяму алейкум!“След като Пейгамбера ни отвърнал по същия начин на поздрава му, човекът седнал. Тогава Пейгамбера ни рекъл: „Спечели десет севаба!“Подир малко дошъл друг човек и поздравил: „Ессаляму алейкум ве рахметуллах!“Пейгамбера ни отвърнал по същия начин на поздрава му. Човекът също седнал на мястото си. Тогава Пейгамбера ни казал: „Той спечели двайсет севаба!“По-късно пристигнал още някакъв мъж и поздравил: „Есселяму алейкум ве рахметуллахи ве берекятух!“Пейгамбера ни отвърнал по същия начин на неговия поздрав. Човекът седнал. Пейгамбера ни рекъл: „Той спечели трийсет севаба!“/Ебу Давуд, Едеб/.

Правила за благовъзпитание при поздравяването:

Да се поздравява, когато се влиза и излиза от местата, където се намират мюсюлмани. Расулюллах е повелил: „Когато някой от вас дойде на събрание и когато напуска, нека да отдава поздрав, защото първият поздрав не е по-достоен от втория.

Когато срещнете немюсюлмани, изчакайте първи те да отдадат поздрав и вие кажете „Алейкум!“

Расулюллах повелява: „Не поздравявайте първо вие представителите на християните и евреите». А когато ви поздравят членовете на ехл-и китаб общност с книга, кажете им само: „Ве алейкум!“

Там, където се намират мюсюлмани, независимо дали ги познавате или не, поздравете ги, за да разпространите поздрава в обществото.

Както ни съобщава Абдуллах б. Амр б. ел-Ас при Расулюллах дошъл един човек и попитал: „Кой от повелите на исляма е по-добър?“ Расулюллах повелил: „Да го нахраниш, да поздравиш човека, независимо от това дали го познаваш или не!»

В един друг свещен хадис Расулюллах повелява: „О, хора! Разпространявайте поздрава. Хранете гладните, поддържайте връзките и отношенията с роднините си. Докато другите спят, вие кланяйте намазите си, за да можете здрави и читави да попаднете в дженнета!»

продължава на 15 стр.

ОТДАДЕНИ НА ВЯРАТА!

Ахмед АХМЕДОВ

Кой дава лек на болестта? Независимо дали е скрит в медицински медикамент или във вярата на човека в неговия Създател, ако повярваш и се отдадеш на Него, Той не би те оставил без изход. Това са думите на дядо Мехмед (един от най-възрастните жители на родопското селце Рибново). Те всъщност са в отговор на зададен въпрос, по време на така наречената попрелка (седянка) от член на семейството, дали е позволено ползването на медицински спирт за приготвянето на тинктура от прополис. Пчелите го използват за строителство и дезинфекция в кошерите си.

Точката на разгорещените коментари – за това в какви пропорции е спиртът и как точно ще бъде използван, дали е медицински или друг, каква градусова концентрация има в него, постави дядо Мехмед със споменатия вече отговор. На пръв поглед съвсем обикновен опозиционно-консервативен отговор от поредния възрастен представител на семейството. Да, ама не, както казва доайенът на българската журналистика Петко Бочаров.

Съвършено различен е и смисълът на тези привидно простички думи от устата на този изпитан от времето човек. Светещият поглед в бистрите му, леко насълзени очи, са доказателство за високата ментална кондиция и искреност от дълбоката вяра в сърцето му. Лекотата, с която са изречени думите, са индикатор на това доколко вярата е проникнала в сърцето му, а вълненията и трепетът в гласа му - степента, с която я чувства и живее.

Отдадеността към вярата на дядо Мехмед, за съжаление е рядко срещано осмисляне на единството, могъществото и благодатта на Всевишния Аллах. Факт, който ние, младите, все по-трудно си обясняваме вследствие на незаинтересованост и откровено невежество, а може би и нещо друго!

Безапелативна е повелята на Всевишния, който ясно и конкретно заявява в Корана: ***„Той е, Който низпосла спокойствие в сърцата на вярващите, за да подсили тяхната вяра. На Аллах принадлежат войнствата и на небесата, и на земята. Аллах е всезнаещ, премъдър“***. (ен-Ниса 4: 84).

Вярата е онзи фундаментален елемент от духовната същност на индивида, която е в зародиша на всеки когнитивен процес на личността. Тя извайва до съвършенство поведението на своя носител, за да придобие изкусен такт и баланс в отношението си към побратимите и респективно, към своя Създател.

Неизброими са примерите в богатата цивилизационна история на исляма, които разкриват (за желаещите да опознаят) рефлексиите на вярата върху човека с безбройни примери, между които най-съвършен е този на любимия ни пратеник Мухаммед (с.а.с.). Воден от напътствията на Всевишния Аллах, той откроява непоклатимите върхове на мъдростта си чрез думите: „Онзи, който не пожелае за брат си това, което е възжелал за себе си, не е повярвал истински“.

Искрено се надявам подобни примери за отдаденост във вярата да не загинат със заветния край на земния живот за достолепните си носители, а да изградят и покорят нови и нови върхове на вярата в младите неизстрадали сърца на идните поколения. Тук, разбира се, не изключвам необикновената функция на нашето поколение. То има щастието да се радва и взема пример от макар и малкото отблясъци на по-наситени с вяра, истинност и светлина близко-исторически моменти, осеяни с покоряването на множество и различни по естество - интелектуални, социо-културни и икономически върхове, в които вярата е била неизменен пътеводител на човешкия просперитет. Качествата и достойнствата на майстора непременно оставят дирята си върху изваяния продукт, призовавайки го с думите: „Ваятелю, внимавай много с камъка“

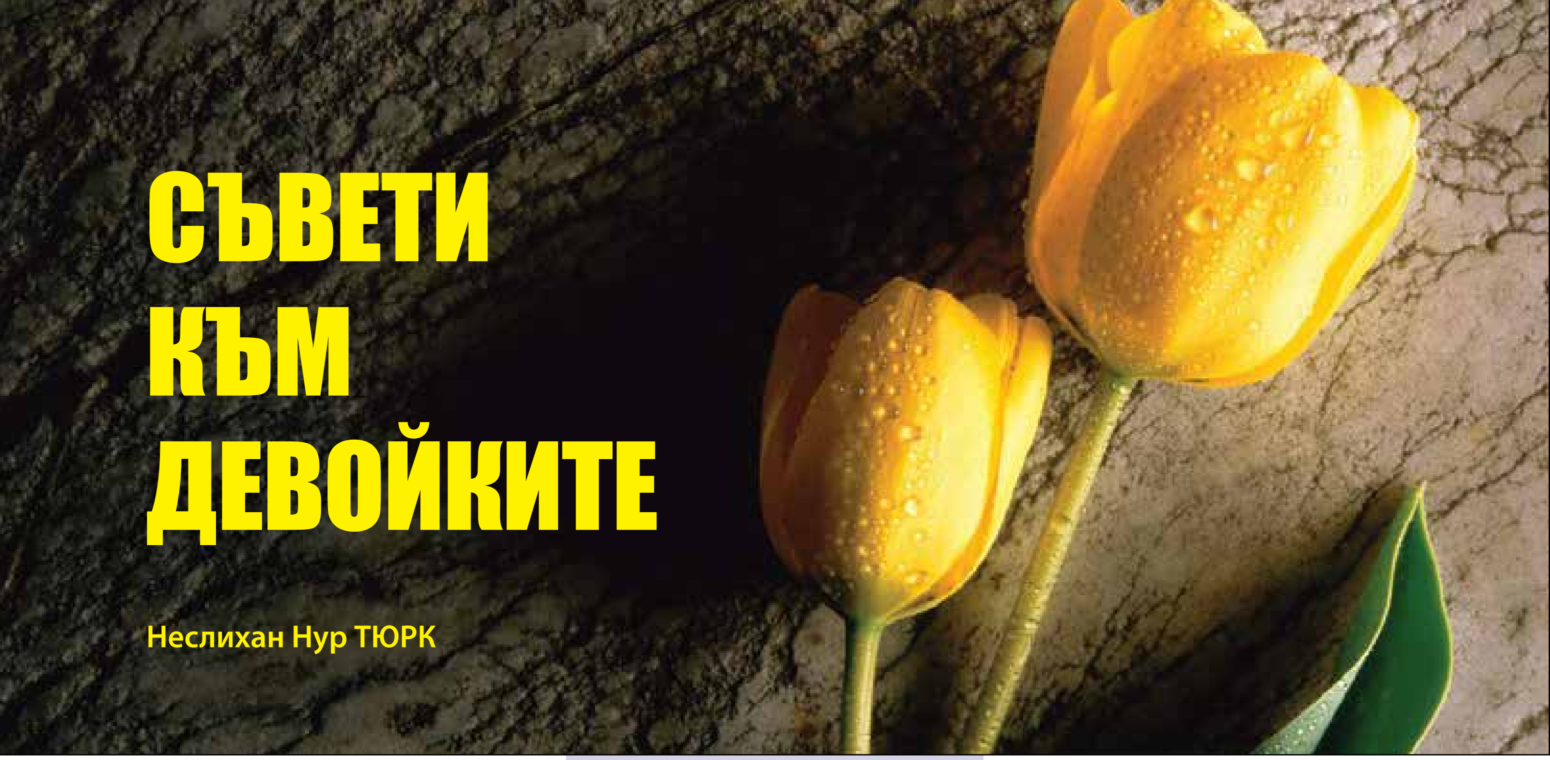

СЪВЕТИ КЪМ ДЕВОЙКИТЕ

Неслихан Нур ТЮРК

Дай първо да те опишем. Ти си млада, неопитна и свежа девойка. Живееш с вълнения. Често пъти мислиш, че имаш вяра и енергия, с която можеш да се изявиш по-добре от всички. Мечтаеш да правиш кариера, да създадеш семейство, да станеш майка. Искаш да изявиш възможностите си, да бъдеш уважавана в социалната среда и да се справиш сама в живота. Това са твоите идеали. Както всеки човек и ти притежаваш красотата, свойствени на теб – ти си неповторима и важна от всяка гледна точка.

Щом като е така, първо оцени своята младост. Като почнеш първо от себе си, после от най-близките си хора и преминеш към всички, задай си въпроса: «Как мога да им бъда полезна? Какво добро мога да им доставя?» После нека тази твоя мисъл се превърне в реалност. Когато кажеш, например: «Реших по волята на Аллах да предложа чаша вода на мама!» – твоята постъпка ще бъде ибадет. Ако се заемеш с работа като заявиш: «По волята на Аллах възнамерявам да изгладя шалчето си», това също ще бъде повод за друга отплата. Ако изпълниш всички тези действия - да се обличаш, да се храниш, да се разхождаш, можеш да ги превърнеш в дела съгласно волята на Аллах, животът ти ще придобие съвсем различна окраска. С една дума, нека всяко твое намерение бъде в името и съгласието на Аллах.

Поради факта, че си млада и неопитна, наблюдавай добре възрастните, тези, които вървят преди тебе или вече се връщат оттам, накъдето си се напътила. Добре чуй какво те говорят. Твърденията от рода на: «Аз зная?» наподобяват мъгливите дни, които ни пречат да видим две крачки пред себе си. Щом е така, кажи си: «Не зная!» и ще видиш, че покрай нещата, които знаеш, има и купища други, които не знаеш. Приеми ги като факт. Ако вземеш да коментираш всяко нещо, което се изпречва пред теб, да критикуваш всеки срещнат от теб и речеш да съдиш с думите: «Според мен!...» то, все едно сама си подготвяш изпитанията, на които ще се подложиш. Недей да помътняваш чистотата на сърцето си със своите подозрения, за да не пострада красотата му.

Но тъй като заговорихме за естетиката, трябва да подчертаем следното: Външната красота е отражение на вътрешната. Тя не е качество, които може да се придобие чрез козметика и пластични операции. При това онези, които са мислили, че е така, след трудностите и житейските опити са разбрали, че не е така. Те много добре знаят, че всъщност истинската красота е тази на поведението. Следователно преди да се заемеш с външността си, обърни се към вътрешността си. Както пазиш тялото си, така запази и сърцето си!

Да, ти притежаваш силна енергия и нови познания. Искаш навсякъде, където отидеш да се разтварят вратите, да застанат пред теб със скръстени ръце. О, моя млада душичке! И пейгамберите дори са били приети след като са минали през чистилището на затрудненията. Нима не го знаеше? Мечтай си, но същевременно бъди малко реалистка. Не можеш да израснеш преди да минеш през изпитанията и затрудненията. Ти смяташ, че след като си завършила училище, вече си узряла за всичко. А трябва да знаеш, че устните и писмените изпити ще положиш в самия живот. В различни среди, в дома, на улицата, понякога пред теб ще застилат трънени клони, друг път огнени обръчи или прекрасни букети от рози, с които ще изпитат зрелостта ти.

Затова по-добре приеми, че не може да се изживее райски живот на двата свята. Раят тук на земята означава с усмивка да посрещнеш онова, което ще те

връхлети и да го приемеш. Пък не забравяй, че ако ти притежаваш знания, то пък възрастните имат опит и култура. Ако се отнасяш с уважение към тях, постигнеш равновесие, не би пострадало нито знанието, нито културата ти. При това тези трудни неща тръгват лесно с позволението на Аллах.

Да речем, че искаш да правиш кариера. Желаеш да се изучиш, да имаш дипломи. Нека тогава чуем от тази страна онова, което повтаряме години наред. За да постигнеш тези блага, характерни за този свят обаче, ти никога не се отделяй от пътя, посочван от Корана и сюнета. Онова, което пожелаваш, пожелай го така, както Аллах ще се съгласи. Не се отказвай от религиозните си задължения, за да получиш диплома. Ако искаш да правиш добрини, то те ще дойдат по естествен път. Да достигнеш до желаната точка по един нелюбим начин от Аллах, означава излишно да се замърсяваш без това да е необходимо с проблеми, вреди и загуби на време. Щом искаш - бъди. Бъди птица с две криле. Ала не забравяй, че силата на крилете ще ги даде Аллах, но ще ги даде не на тези, които Му се възпротивяват, а на тези, които Му се кланят!

Искаш да свиеш свое гнездо. Разбира се, че ще искаш. Колко естествено и човешко е желанието ти. Щом е така, когато спазваш изискванията на сюнета за женитба, не пренебрегвай нравствеността. Не би могла да постигнеш щастие като не зачиташ родителите си и пренебрегваш правата им. Ако един човек постъпва несправедливо спрямо семейството на този, за когото смята да се омъжи, ще загуби и в началото, и в средата и накрая, навсякъде. Щом е така, впрегни уменията си първо, за да завладееш сърцата им, за да се изпълнят с твоята обич. Ако те обикнат, ще има и кой да се моли за теб и кой да ти построи дом. Ще изживееш и ще се убедиш сама.

Естествено е, че ще се надяваш сама на себе си. Естествено е да впрегнеш в действие дарованията, с които Аллах те е възнаградил. Но внимавай да не са егоистични, да не се възгордееш. Ако вземеш да се преструваш, за да те уважават някои хора, тя, истината няма да ти се смее иззад завесата, а открито ще ти се хили! Ако в името на старанието да се справяш сама в живота, може да изпаднеш в горделивост и да се озовеш в самота. Приеми помощите, които ти се предлагат, отвърни със същото, приеми и предай изискано даровете.

Ти поначало си чиста и неопетнена. И хубава. И много специална и кой каквото и да ти каже, наистина си важна. Защото ти си творение на Аллах. И от Аллах си украсена! Когато гледаш в огледалото, гледай, за да се гордееш с Неговото творение! Каква голяма заблуда е да се пръсне безразборно красотата, която Той е дал по един непозволен начин! Бъди умна, за да не те постигнат клеветите на сатаната, а преследвай целта си благодарение повелите на Корана и мярата на сюнета, за да ти кажат «Машаллах!»

Има някои глупави мъже, които не могат да откъснат очите си от уж целомъдрие, а всъщност от тези безсрамните и безумните жени като говорели: «Щом това са жени, тогава какви са тези вкъщи? А ако тези вкъщи са жени, то тогава какви са тези?» По този начин подценявали съпругите си. Не бихме ви го пожелавали. Но ако един ден покрай вас се появят подобни лица, които не знаят колко струват, дай им да разберат.

Кажи им: «Това са помощничките на сатаната, а онази вкъщи е законната ти съпруга!» В какъвто и вид да се покаже, след като непозволенето го показва като позволено, то си е сатанинско! Добре знай и запомни, че ти не можеш да станеш «госпожа преподователката със сияйното лице» щом излагаш на показ всичко - и коси, и глава, и други подробности. Знай и запомни, за да можеш да учиш и другите, незнаещите.

Ти не обръщай внимание на този, който те пожелава заради очите и веждите ти, заради идеалните размери на тялото ти. Стой далеч от такива, които ще ти предложат женитба заради дипломата и заслужената ти длъжност! Бягай от тези, които като ти говорят колко много те обичат, се чудят как да ти навредят! Разкрий душата и сърцето си единствено пред онзи, който ще те пожелае с позволението на Аллах. Не се подвеждай от комплименти, коли, апартаменти, развити мускули, романтични погледи. Мъж, който се е зазяпал по вежди и по коси, не става за мъж. Няма полза от такъв, който не преследва някаква цел и не знае що е свян.

Не забравяй тези думи!

Не се занимавай с дребни неща. Пожелай истината в истинския й вид. След това ела и се моли кратко, ясно и чисто:

„Я Рабби! Направи да попадна на равностоен. Дари ме с мъж, който ще ме зарадва на този и в отвъдния свят. Срещни ме с добрите хора и със смелчаците сред тях, за да му пристана!»

Ако любимият ни и скъп Аллах приеме твоята молитва и направи да се срещнеш с такъв момък смелчага, тогава и ти направи това, което ти се полага. Улесни и не затруднявай нещата. Не започвай: «Искам дом. Искам кола! Искам такива и такива неща! Недей да радваш сатаната като поискаш мехир безкрайно голям! Недей да търсиш недостатъци като твърдиш, че е нисък и дебел, келяв, че заеквал и не зная още какво. Не се води по света. Защото смъртта може да ти се изпречи или по пътя за училището или в сватбеното шествие.

Хайде, какво стоиш още? Бъди свенлива, мила и скромна, та хората да видят на какво се вика девойка! Бъди такава девойка, на която меляикета да решат и плетат косите й! Амин!

ДЖАМИЯТА ДА БЪДЕ СРЕДИЩЕ ЗА ДЖЕМААТА

Али Риза ТЕМЕЛ

Мястото, където мюсюлманите задружно изпълняват ибадетите си, се нарича джамия. Истинското значение на думата «джамия» означава нещо, което събира, съвместява в едно. Именно джамиите са местата, където мюсюлманите се събират, запознават и се обединяват по пет пъти на ден, както и през петъчните и празничните дни.

Месджид пък е мястото, където се прави седжде. Те са равностойни с джамиите, само че по-големите и по-обширните места за ибадет се именуват джамии, а тези, които остават в покрайнините и са по-малки – месджиди. И тъй като Аллах Теаля смята джамиите и месджидите за Свои домове, всички домове за ибадет начело с Кябе се наричат «Домове на Аллах». Впрочем в един свещен хадис се повелява: «Месджидите са Мои домове по земята. Моите посетители пък са тези, които ги съживяват със своите ибадети и благоустройване. Щастлив е онзи раб, който взема абдест в дома си, пречиства се и Ме посещава в Моя дом. Да бъде даряван посетителят е от славата на посещавания.» /Фейз-ул-Кадир, 445/ В друг свещен хадис, предаден чрез Ибн Аббас, пък се повелява: «Месджидите са домове на Аллах по земята. Както на земните жители звездите изглеждат бляскави, така и на тези в небесата – месджидите по земята изглеждат толкова светли и красиви».

Световният център на джамиите и месджидите е Кябе – първият дом за ибадет, изграден на земята. «Първият дом, съграден за хората е в Бекка /Мекка/ - благословен и за напътване на народите.» (Ал-и Имран, 96) «И повелихме на Муса и брат му: «Вземете домове за своя народ в Египет и сторете домовете си да са места за поклонение и отслужвайте молитвата - и благовествай вярващите!» (Юнус, 87) Оттук става ясно, че храмовете са местата, където вярващите изпълняват намазите си. Макар че намаз може да се кланя на всяко чисто място и всяка педя от земната шир да е своеобразен месджид, то джамиите и месджидите и намазгяхите заемат изключително място в живота на мюсюлманина.

Най-важната си функция джамиите изпълняват като места за ибадет с джемаата. Наред с това обаче има и много други предназначения с оглед поддържането на религиозния и социалния живот. Ние сме свидетели как Месджид-и Небеви, изграден по волята на Пейгамбера ни в Медина изпълнявал редица услуги и представлявал сърцето и центъра на дейностите в Медина. Това място било нещо като университетски пансион за асхаб-и суффе. Освен че в него се изпълнявали намазите по пет пъти на ден, той бил мястото, където се сключвали бракове, лекували се болни; събрание, в който се обсъждали важни проблеми, съдебна зала, гостилница, просветно място и място за приемане на посланици.

Макар че общо взето в джамиите се изучават религиозни науки, имало е и случаи, когато в тях се преподавали и технически. Така например, в джамията в Кордоба в следобедните часове се изучавали химия и физика.

Джамиите са своеобразни духовни нотариални актове на ислямските градове. Когато мюсюлманите завладявали дадена страна, първата им работа била да съградят джамия. Това било наложително за удовлетворяване на умовете и сърцата им. Защото ако умовете и сърцата не се покоряват с вяра, то завладяването единствено на земите не означава нищо и покоряването не може да бъде трайно.

Не може да се отрече ролята на джамиите при нашето национално изграждане и обособяване. Налице е положителната роля на джамиите

в живота, поддържането на националните и религиозните чувства и запазването на единството и сплотеността ни. Покрилите улиците и площадите през петъчните дни и празничните сутрини хора внасят радост в душите, карат очите да се просълзяват. Натрупаната навалица в джамиите не е като тези на панаирите или по стадионите. Там няма викове и караници, а цари доверие, покой и тишина, има обич и състрадание.

Писателят Якуб Кадри Караосманоглу описва по следния начин чувствата при посещението си в джамията:

„Вчера, когато изведнъж се намерих сред внушителната навалица, помислих, че се раждам отново. Всякакви влияния, които бях изпитал от 10 до 32-годишната си възраст, изведнъж се изпариха от мен. Всички онези съмнения, които изпълваха младостта ми, всякакви кризисни моменти, в които е отслабвала вярата ми, всякакви сътресения от сатанински познания – всичко това се стопи в духовната атмосфера на този храм и топлината на джемаата. Хиляди благодарности на моя Създател затова, че вчера разбрах, че няма истина и спасение извън един храм и джемаата в него.“

С оглед намирането на душевен покой и благополучие, постигането на единство джамиите нямат алтернатива. Те са гаранция за единството и целостта ни, за благополучието и мира при нас. Всеки може да принадлежи към някоя партия или да има различен мироглед, но всеобщото средище за срещи на вярващите са джамиите.

В никакъв случай не е правилно те да са политически средства в ръцете на някоя партия. Извън джамията всеки може да посещава различни места, клубове по интереси, кръжоци, центрове. Но са необходими места, за да се събират в едно индивидите на даден народ. Именно джамиите са тези места, където всеки диша прекрасната атмосфера на равенството, братството и приятелството. Това са онези свещени центрове, в които хората се зареждат с красота, чисти чувства и енергия.

Всеки опит да се открият или да се създадат алтернативни места на тези познати на всеки мюсюлманин адреси символи на нашето единство и сплотеност, не биха били нищо друго, освен опити за разбиване на това единство и създаване на раздори и интриги в общността. Естествено би било различните политически и религиозни секти, течения или художествени състави да си имат свойствени на дейността им места. Но да се имат тези центрове за алтернатива на джамиите е нещо неестествено. В миналото е имало теккета на кадириите, мевлевиите, бекташиите и др. Но те никога не са били алтернатива на джамиите. Необходимо е да не нарушава всеобщият и всеобграждащият характер на джамиите. Защото джамията е наше всеобщо и последно убежище. Дори когато си тръгваме от този свят, ние биваме изпращани оттам, като се прощаваме с този свят с прекрасното освидетелстване на кланящите намаз.

Не може една религия да се кланя при два различни храма. Джамиите са всеобщи и съвместни храмове на всички мюсюлмани.

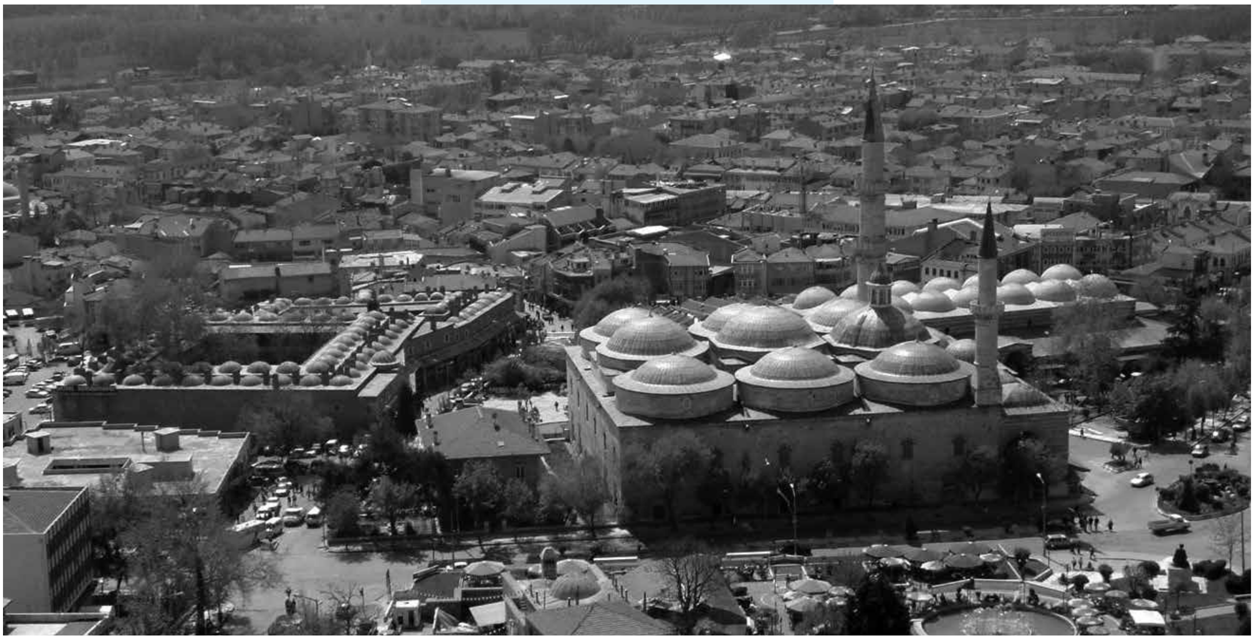

проф. д-р Стоянка КЕНДЕРОВА

БИБЛИОТЕКАТА НА ОСМАН ПАЗВАНТОГЛУ

Една от най-известните личности във Видин през 18 век - първото десетилетие на 19 век е Осман Пазвантоглу. В отдел «Ориенталски сбирки» в националната библиотека «Св. св. Кирил и Методий» се съхранява издадения през 1873 година Каталог на неговата библиотека.

През 18 век, когато е поставено началото й от бащата на Осман Пазвантоглу - Омер ага Пасбанзааде, в Османската империя се наблюдава засилен процес на създаване на нови библиотеки от страна на султани, везири, валии и други личности, заемащи високи постове в държавата, както и местни владетели. Ръкописната книга все още доминира в османското общество, а богато украсената с цветни бои и злато книга, особено ако е дело на майстор-калиграф, струва доста скъпо. През това столетие в българските земи са положени основите на вакъфските библиотеки, тогава е формирана и библиотеката на Омер ага. Приносът на Осман Пазвантоглу се състои в това, че той построява сградата на библиотеката и по този начин съхранява богатия фонд, оставен от неговия баща и от други жители на Видин.

Библиотеката на фамилия Пазвантоглу е получена в националната библиотека през 1888 г. Според доклад на Велико Йорданов, бивш неин директор, тогава от Видин в София пристигат 24 сандъка, съдържащи 2664 тома книги. Създадена е българо-турска комисия, която предава на турското правителство 2014 тома, а останалите 650 са приети на съхранение в Народната библиотека. Не е известно обаче какви по съдържание книги и ръкописи са предадени на турския представител и какви са останали у нас. Велико Йорданов оповестява

и за съществуването на два каталога на видинската библиотека - единият, изпратен през 1860 година във Виена от австрийския вицеконсул по онова време във Видин Фон Валхер. Другият, останал на съхранение в Народната библиотека в София, е предмет на нашето изложение.

Каталогът на библиотеката на фамилията Пазвантоглу съдържа 2278 описания на общо 2405 тома книги, между които 73 са старопечатни, а останалите ръкописни. Това я очертава като едно от най-богатите хранилища на книги, създадени на Балканите през османския период. Книгите са представени в 22 тематични рубрики, като е спазена класификацията на науките, възприети в мюсюлманския свят. Най-напред са отразени преписите на Корана или тафсирите. Описанията са подредени по три вертикални колони на всяка страница. Всяко от тях съдържа заглавие и автор на книгата, вид на писмото, брой томове, брой страници и брой редове на страница. Последните три елемента са отбелязани с червено мастило. Отбелязано е и името на лицето, вакфирало съответната книга, елемент, който не се среща в изследваните от нас каталози на други библиотеки от османския период, поради което представлява новост в каталогизирането. Тази информация е ценна за нас, тъй като ни позволява да очертаем кръга на лицата - 65 жители на Видин, които са притежавали книги и впоследствие са ги дарили за библиотеката на Осман Пазвантоглу.

Най-голям е броят на книгите, вакфирани от бащата на Пазвантоглу - Йомер ага - общо 1580 тома, отразени в 1492 описания. Това предста-

влява 65.7% от общия фонд на библиотеката през 1873 г. Тази цифра съществено го отличава от останалите дарители и съвсем ясно доказва, че в основата на библиотеката на неговия син и впоследствие на Видинската вакъфска библиотека, ляга именно фондът на Омер ага. Това е най- вероятно и причината, поради която синът посвещава на паметта на своя баща построената от него сграда на библиотеката. Макар и записан като дарител само на един препис на Корана, заслугата на Осман Пазвантоглу се изразява във факта, че успява да съхрани бащиното книжовно наследство и впоследствие да го обогати с още екземпляри, предоставени от други лица.

По-голямата част от книгите, дарени от Омер ага, са от областта на религиозните науки, преобладаващо място между които заемат съчиненията по мюсюлманско право - 359 тома. Този факт не ни изненадва, тъй като направените от нас изследвания върху тематиката на книгите във вакъфските библиотеки показват, че по брой съчиненията по мюсюлманско право и арабска граматика си оспорват първите две места. Прави впечатление и доста доброто представяне на филологическите дисциплини - реторика, стилистика и поетика, граматика, лексикография, литература, метрика и сборници с поетични творби - общо 401 тома. Омер ага живо се интересува и от биографичната литература и от историята. От общо 145 тома книги, описани в каталога, 107 произхождат от неговата библиотека.

Наред със съчиненията, които отразяват живота на пророка Мухаммед (с.а.с.), включително и такива в поетична форма, откриваме и заглавия, които илюстрират различни жанрове в историческата литература, които се развиват в мюсюлманския свят; история на отделните градове (Ерусалим, Мекка, Кайро и остров Равда, Зебид в Йемен и др.) и страни (Египет и Сирия и тяхното завоюване от арабите), история на династии (на арабските халифи от египетския автор ес-Суюти, на газневидите от ал-Йемени), обща история („Известия за страните“ от ел-Карамани), история на Новия свят или Америка и др. Не липсват трудове на османските автори Рашид, Ходжа Саадеддин, Кятиб, Челеби, Вейси, Наима и др. Не е възможно в рамките на настоящата работа да очертаем кръга на интересите на Йомер ага. Благодарение на финансовите си и други възможности, той е бил в състояние да създаде богата и съдържаща ценни екземпляри лична библиотека, която впоследствие вакфира.

На второ място, но далеч с по-малък брой книги, се очертава шейх Шериф Махир. Според М. Станова неговото име присъства в края на строителен надпис, вграден над външния портал на библиотеката. М. Кийл отива по-далеч в разсъжденията си, като предполага, че става въпрос за поета Махир, който през 1812 година е секретар във вилаетското управление на Видин и дори допуска това да е библиотекарят на Пазвантоглу. В края на Каталога - (л.67а), където е направена рекапитулация на вакфираните от Пасбан-заде книги, е отбелязан и броят на томовете, дарени от покойния Шериф Ибрахим Махир ефенди, бивш скретар на Съвета. Това е единственото сигурно сведение, което черпим от извора. Анализът на тематиката на дарените от Шериф Махир книги обаче категорично говори за подчертаните му интереси към светска тематика. От общо 144 тома само 54 третират въпроси, свързани с исляма. Като шейх и шериф той неминуемо има отношение към този род произведения и по-специално към суфизма, проповедите и догматиката - общо 30 тома. Не е малък броят и на произведенията, които представят сектора на биографиите и историята -18 тома. Между тях откриваме два тома от «Встъплението» към “Книга на поученията върху историята на арабите, персите и берберите» на известния арабски историк от Северна Африка ибн Халдун, а така също поемата „Бурда“, създадена от съвременник на

пророка Мухаммед (с.а.с.).

Като секретар в Дивана Шериф Махир се нуждае и от съчинения по правни въпроси, както и от отлично владеене на арабската граматика (общо 28 тома). Той е едно от лицата, което очевидно знае добре и персийски език. Дарените от него книги включват и шедьоври на персийската литература: «Бахаристан“ („Пролетна градина») на Джами, отделно сборник с подбрани негови произведения, „Гюлистан“ („Розова градина“) на Саади, „Пенднаме“ (Поема-наставления) на Аттар, астрономическите таблици на Улуг бег, както и три речника на персийски език.

Особен интерес поражда и Хасан ага, чието име е отразено в Каталога по няколко начина. През 1728 година след Белградската обсада, той вакфира 118 книги в полза на учениците и обучаващите се във Видин. Тук той е назован като турнаджи баши (началник на род войска в еничарския корпус). Проверката, която направихме на описаните в синджила книги показва, че всички те постъпват в библиотеката на семейство Пазвантоглу. Освен това, благодарение на надписите за вакфиране, които Хасан ага оставя върху тези томове, можахме да проследим неговите длъжности и промените, които настъпват в името му.

През 18-тото столетие Видин е градът, в който са съсредоточени най-много еничари - общо 5440 души към средата на века, като броят им нараства на 9476 души през третата четвърт на 18 век. Те се включват в стопанския живот на града и започват да се изявяват като занаятчии, търговци и чифликчии. Каталогът ни насочва към още двама представители на това съсловие - ел-Хадж Махмуд ага заде, който проявява интерес към суфизма и ел-Хадж Али ага. Те заемат съответно постовете на бешлуйан-и йесар и бешлуйан-и саби в еничарския корпус в града, т.е. те получават заплата по 5 акчета дневно.

Еничарският корпус, към който принадлежи и Омер ага, е покровителстван от ордена на бекташите. Между дарителите на библиотеката срещаме и негов представител - Хаджи Бекташ ага. Много по-интересна обаче е личността на шейх Селяхаддин баба, който вакфира 30 тома с подчертано предимство между тях на съчинения от областта на мюсюлманския мистицизъм. През 1689 година заедно с 1000 доброволци той се опитва да пробие обсадата на Видин. На мястото, където загива, много по-късно Осман Пазвантоглу издига гробница и теке. На церемонията присъстват и 85 души военни, които заемат различни постове в еничарския корпус, факт, който свидетелства за влиянието на Пазвантоглу, сам той потомък на стар еничарски род, сред местните еничарски среди.

Анализът на социалния профил на дарителите на библиотеката показва, че най-голяма е групата на представителите на ислямската религия. Между тях преобладават лицата, извършили поклонение до Мека - общо 20 души. Тази цифра представлява малко над 30% от общия им брой, което свидетелства за по-големите им материални възможности, след като са били в състояние да предприемат едно дълго и скъпо пътуване. Броят на дарените от тях книги е също значителен - 282 тома.

След шейх Шериф Махир най-много книги дарява Абдуррахман ефенди. Не може да ни учуди фактът, че съчиненията по мюсюлманско право - 16 тома, заемат водещо място в неговия списък. Като мюфтия на Видин често му се налага да разтваря трудовете на арабските законоведи, както и да се консултира с най-разпространените сборници с фетви, съставени от видни османски шейхюлислями. Неговият афинитет към съчинения извън кръга на религиозните дисциплини е минимален. Незначителен е интересът към книгата в средите на административните служители. Още по-слабо е представена групата на занаятчиите - само 6 души, един от които в качеството си на подвързвач, има професионално отношение към книгата. Не бива да оставим без внимание и жените-дарителки. И в четирите случая те са наречени «хатун» (жена, госпожа). Между тях обаче отсъства майката на Пазвантоглу - Рукийе хатун. Очевидно, в момента на съставяне на Каталога, нейната библиотека е функционирала все още самостоятелно и най-вероятно по-късно, при учредяването на Видинската вакъфска библиотека, се е преляла в нея.

Интересно е да се отбележи също така как е била оценявана книгата във Видин през 18 век и първото десетилетия на 19 век. Най-скъпи са били преписите на Корана, след което се нареждат книгите от областта на мюсюлманското право. Възможно е това да се дължи на факта, че сборниците-фетви, например, са доста обемисти, някои от тях са богато украсени.

През 18-19 век Видин се откроява като средище на духовния живот в северозападната част на българските земи. За това допринася и една от най-големите библиотеки на Балканите, чието основаване свързваме с името на Осман Пазвантоглу и неговия баща.

СЪРДЕЧНИТЕ ВЪПРОСИ НА СЪЗДАТЕЛЯ

Джафер ДУРМУШ

Когато напоследък чета някои неща, у мен се пораждат въпроси, които водят до други. Когато се замисля върху въпросите, свързани с милостта и състраданието, все повече се убеждавам, че милостта на Аллах ни е обградила от всички страни. Защото Всевишният Аллах се обръща към нас и ни отправя стряскащи въпроси, с които ни предупреждава. Не един път ни напомня истината, че всичко е дадено от Аллах, за да могат хората да го проумеят, да разберат, да благодарят и да Го споменават. Да не остане безучастен към събитията, които се случват край нас и в нас. И отново и отново разбирам, че задаването на въпроси е азбуката на усвояването на науката, за предаването и затвърдяването на знанията. Защото задаването на въпроси пробужда капилярите на мозъка, разтваря вратите на мисловния процес.

Тук на първо място споменавам въпроса, отнасящ се до сътворението ни, т.е. откъде идваме и накъде сме се насочили. Аллах Теаля ни пита за следното: «А нима човекът не помни, че Ние го сътворихме и преди, когато бе нищо?» (Мерйем, 67) В друг свещен айет пък ни предупреждава: «Нима смятахте, че ви сътворихме напразно и че при Нас не ще бъдете върнати?» (Муминун, 115) След което задава въпроса: «Нима човек смята, че ще бъде оставен без надзор?» (Къяме, 36) И поставя пред нас една цел - да живеем със съзнанието за взаимност с Него.

На второ място посочвам някои въпроси, които ни напомнят за безбройните блага пред нас. Повелява се: «О, хора, помнете благодатта на Аллах към вас! Има ли друг творец, освен Аллах, Който да ви дава препитание и от небето, и от земята? Няма друго божество освен Него! Как тогава бивате подлъгвани?» (Фатир, 3) Не виждате ли водата, която пиете? Вие ли я изсипвате от облака или Ние я изсипваме? Ако пожелаехме бихме я сторили солена, защо тогава не сте признателни? (Вакиа, 68-70) Кажи: «Виждате ли? Ако водата ви потъне, кой ще ви даде изворна вода?» (Мулк, 30) «Не виждате ли огъня, който разпалвате? Вие ли създавате дървото за него, или Ние сме Създателя?» (Вакиа, 71-72)

„Не виждате ли, че Аллах подчинява за вас всичко на земята, и корабите плаващи в морето по Неговата воля, и Той държи небето да не падне върху земята, освен с Неговото позволение. Аллах към хората е състрадателен, милосърден“ (Хадж, 65) „И нима не виждате как бяха сътворени камилите и как бе въздигнато небето, и как бяха възправени планините, и как бе разпростряна земята? (Гашийе, 17-20) „И създаваме там градини с палми и грозде, и сторваме там да бликат извори, за да ядат от техните плодове и от онова, което със своите ръце придобиват. Не ще ли бъдат признателни?“ (Ясин, 34-35)

Мисля си как ехтят тези въпроси: «О, човеко! Мисли как беше сътворен ти. Не забравяй, че всичко, което твърдиш, че е твое, ти е дадено безплатно начело с органите ти! Не забравяй, че ще дадеш отчет за всичките блага, които са ти дадени! Мисли за водата и земята и безбройните блага, които идват от тях. Например, мисли за различните цветя, вкусните храни, течащите води и всякакви животни, оставени на твое разположение. Мисли за безкрайните небеса и птиците, летящи в простора. Мисли как е сътворена камилата с чудноватите ѝ особености. Мисли за величествените планини и облаците, носещи благодат. Мисли за всичко, което се вижда с очите от галактиките до комарите, представи си онези, които не се виждат. Мисли за онези блага, които не можем да изброим и чиито имена не знаем. Мисли за величието на Притежателя на мощ, Който непрестанно те храни!

Тук навярно можем да кажем следното: Гореизброените стряскащи въпроси и други подобни на тях, всеки би трябвало да отправи първо към себе си, след това към околните. Трябва да се мисли как ще се отговори на тези въпроси в деня на равносметката. Затова увлечени във всекидневието не трябва да се пренебрегва подготовката за този ден. А за добрата подготовка трябва да прибегнем до съживяващия дъх на Корана и състрадателните айети. И то незабавно, още сега!

СТРЕМЕЖ ЗА ИСЛЯМСКО ОБРАЗОВАНИЕ В БЪЛГАРИЯ

Мурад БОШНАК
Отдел "Вътрешен одит"

Средно общообразователно духовно училище Момчилград

Ислямската религия е носител на наука и просветление, тя е олицетворение на култура, прогрес и развитие. Когато хората обаче вярват без да четат, без да осмислят и осъзнаят същността на религията, вярата им е непълноценна и уязвима, податлива на всякакви влияния. Всяка постъпка, всеки акт на мюсюлманина е продиктуван от осъзнаване на същностната ценностна система на ислямската религия. Мюсюлманинът е наясно, че знанието е от основно значение за неговото добруване на този свят и спечелване благоволението на Аллах на ахирета.

Стремежът на мюсюлманина е постигането на баланс между този и отвъдния свят, но този баланс се постига чрез просветление и наука. Постига се чрез прилагане на императива на Всевишния Аллах, след което се стремиш към ахирета без да оставяш и пренебрегваш полагащото ти се от този свят. Същевременно благородното в него го подбужда да бъде просветен, културен и образован, да бъде от онези, които са различни пред Всевишния Аллах, възползвайки се от науката на този свят, като същевременно са осъзнали, че са удостоени с чест заради положения труд и саможертва. Те ще бъдат извисени на по-висша степен, защото са научили и осъзнали същността на вярата си и знаят как да практикуват с чест и достойнство религията на Аллах Теаля, като се противопоставят на невежеството, като същевременно предават и разясняват същностната ценностна система на исляма, водени от мъдрите съвети на Аллах Теаля, низпослани в Коран-и Керим.

Ценностната система, с която Аллах е удостоил всичките последователи е съвършена и универсална, оригинална и великолепна – точно каквато е описана в деня на прощалния хадж. Водени от това убеждение, а именно, че религията е изградена и завършена, мюсюлманската общност се стреми към самоусъвършенстване, образоване и развитие на личността. Общността е носител и разпространител на императива „Чети!", знаейки че именно образованието, просветлението, културата е истинския прогрес, че единствено по този начин ще бъде показано същинското лице на исляма, неговата същност и концепция. Знанието е ключа, който отваря вратата към сладостта изпитвана от религията и същевременно път към мирно и добродетелно съжителство.

Свидетели сме на постъпки, приписвани на мюсюлмани, които позорят ислямската религия, но всеки религиозно образован човек е наясно, че ценностната същност на ислямската религия е из основи различна, тя отхвърля и осъжда подобни постъпки, а и не само такива. Знанието е ключ към правилното служене на Аллах Теаля. Защото ибадет, който се изпълнява по „инерция" без знание, лишен от същността на убеждението, различен от утвърдения пример, е лишен от наслада и дух, неговата стойност е нищожна пред Аллах Теаля, а понякога дори се отхвърля. Такъв ибадет не влияе върху моралната ценностна система и се стига до постъпки, които позорят самия „мюсюлманин" и респективно исляма. В ислямската религия знанието, образованието, просветеността и културата са от основата на самата религия. Мюсюлманската общност е наясно с този

ключов момент и поради тази причина всячески се старае да учи, просвещава и образова. Водени от идеята на религиозното просвещение, мюсюлманите търсят науката където и да е, бидейки „Търсенето на наука е задължение на всеки мюсюлманин и мюсюлманка.“ (хадис) и в стремежа си да се докоснат до същинската боязън, за която Аллах (д.д.) „... Боят се от Аллах само знаещите сред Неговите раби.“ (Фатир, 28) Тази боязън, която е мотор на морални ценности и морален стожер сред обществото преграда пред всички злини и аморални постъпки, която допринасят за развитието и просперитета: „...И върши добро, както Аллах ти е сторил добро! И не сестреми към развала по земята! Аллах не обича сеещите развала.” (ел-Касас, 77)

Стереотипите на създадените предразсъдъци, непознаването на ислямската религия от иноверците, обаче предизвиква съмнение, недоверие и страх сред тях. Хората, посветили десетки години от живота си в търсенето на ислямската наука в Турция, Йордания, Саудитска Арабия и други ислямски страни са приемани с недоверие и резерви, а някои дори обвинявани. Може би този страх и недоверие е донякъде основателно, защото идва нещо непознато, нещо различно от изповядваното преди 25 години. Трябва обаче да се отчете, че именно това е същностният ислям, онзи, който е в резултат на четене, знание и просветление, а не на сляпото вярване. Ислямът на знанието и просветлението, който всички мюсюлмани биха се радвали ако могат да учат и изповядват между близките, родителите, роднините, съседите, приятелите и съгражданите. Защото точно тогава може да се види истинската същност, истинското лице както на религията, така и на вярващия, който я практикува, а стереотипите и съмненията бъдат опровергани. Всеки мюсюлманин, който желае, би се радвал, ако може да завърши висшето си ислямско образование тук в родната си страна, без да му се налага да се разделя с родители, близки и приятели, а когато се завърне да бъде обект на недоверие, резерви, а образованието му подлагано на съмнение.

Мюсюлманската общност има потребност от достъпно религиозно образование, на място сред обществото, в което живеем от векове, само по този начин ще бъдат премахнати стереотипите на съмнение и недоверие, пораждащи страх сред определена част от обществото, чрез акредитирането на Висшия ислямски институт и съответно модерен и прозрачен пред цялата общественост, ислямски център. Осъществяването на този проект ще улесни ислямското образование, като същевременно ще допринесе за развитието на образованието сред мюсюлманската общност, ще бъде един от символите на демокрацията и толерантността спрямо мюсюлманската общност.

И в заключение – науката е неделима част от ислямската религия, тя се учи от люлката до гроба, взема се от непорочното и чисто дете, от мъдрия старец, споделя се с всички, които я желаят. За науката няма граници и прегради, тя е олицетворение на живота, на светлината, на деня, на зрението и слухът. Търсенето на наука освен задължение е и право. Тя е пътят към пълноценния ибадет и дженнета.

Новата сграда на училището Нюрваб в Шумен

ОПАСНОСТТА ОТ СОЦИАЛНИТЕ МРЕЖИ

Джемал ХАТИП
Експерт отдел „Издателство“

Технологията донесе със себе си доста предимства за потребителите й, като например това да четем от нашите смартфони, да платим фактурата си само с няколко докосвания на екрана и да намерим пътя си в оплетените улици на шумните градове. Но заедно с всичко това донесе и много негативни неща, които най-вече се отразяват на комуникацията между нас – хората.

Всекидневно докато се движим по улиците, в автомобилите, трамваите или метрото, виждаме как стотици наметнали гугли на глави младежи, непрекъснато се тренчат в телефоните си, играят и чатят с непознати хора или се правят, че четат, за да не отстъпят мястото си на стареца, който виси над тях.

Социалното общуване, на което ислямската религия обръща особено внимание, в последно време до толкова намаля, че хора, които живеят в една и съща сграда, улица или селище, вече не се познават, а още по-лошото е, че много от тях не се интересуват дори от състоянието на собствените им родители, братя и сестри.

Много са случаите, в които наблюдаваме семейства състоящи се от 3-4 души, да се затварят в стаите си веднага след като се върнат от работа и да прекарват часове наред в социалните мрежи с чужди и непознати. А също, мъж и жена, да седят в креслата си със смартфони в ръка да се усмихват неволно без да забелязват партньора до себе си.

Въпреки, че всичко това изглежда нормално за много от нас, то в същност води нашата младеж към една потенциална катастрофа, която разединява семействата, а и цялата ни общност. От друга страна, ако социалните мрежи като фейсбук, туитър и други, бяха потенциални държави, неоспоримо биха претендирали за най-големи независими държави в света, печелещи все повече привърженици, към своя нереален свят.

Трябва да отбележим, че ислямската религия не е против технологията и социалните мрежи, но когато всички тези неща се използват за добри и благородни цели. Но днес за съжаление виждаме как много от хората пропиляват почти цялото си „свободно време” пред компютъра, като изоставят контакта с родителите, децата и близките си приятели. Младежта предпочита да се среща в социалните мрежи, където свободно и без цензурно може да сподели красивите си снимки, да говори, да спори, издава фетви, лъже и крещи на непознатите зад завесата хора. Всичко това ги прави егоистични, наивни и страхливи. Те губят смелостта си в реалния живот и се връщат в мрежите, където никой и по никакъв начин не им държи сметка и отговорност.

Според анализа и статистиките на много от независимите социални експерти, 60% от имената и акаунтите в интернет са нереални, което ни кара да се замислим за още по-голямата опасност на така наречините „социални мрежи”, където хиляди деца и младежи се мамят ежедневно.

Много са случаите, в които чуваме оплаквания от родители, като:

„Преди беше толкова лесно да разговаряме със сина си. Сега вече е на 16 години и двамата със съпруга ми не можем да разберем какво мисли. Синът ни се затваря в стаята си и предпочита смартфона пред

продължение от 2-ра страница

При поздравяването обърнете внимание на факта, че малките трябва да поздравяват големите, по-малкото на брой хора да поздравяват повечето, вървящите да поздравяват седящите, ездачите - пешеходците.

Расулюллах повелил: „Ездачът поздравява пешеходеца; ходещият поздравява седящия, по-малкото на брой хора поздравяват повечето.“Освен това Бухари в предаден от него хадис добавил: Малките поздравяват по-големите.»

Освен тези предписания по отношение на отдаването на селям Расулюллах (с.а.с.) повелява още нещо с оглед поощряването на поздрава: „Този, който стои най-близо до Аллах, поздравява пръв». (Ебу Давуд, Едеб, 133) В едно друго предание се казва, че когато попитали Расулюллах кой трябва пръв да поздрави когато двама се срещат, той отговорил: „Този, който е по-близък до Аллах (по-добрият)“ (Тирмизи, Истизан)

Ако няма да предизвика недоразумения да се поздравяват и жените роднини. Според преданието, достигнало до нас чрез Сехл б. Саад, той повелил: (В Медина) имаше една възрастна жена. След петъчния намаз се отбивахме при нея и я поздравявахме. Тя пък от своя страна ни предлагаше да ядем“. (Бухари, Истизан).

Споменава се също така, че дъщерята на Ебу Талиб – Фахите Умму Хани е поздравявала Расулюллах. А той от своя страна поздравил с ръка група жени, които седели в месджида“(Ебу Давуд, Едеб).

Как да се поздравяваме с децата?

Хз. Енес (р.а.), когато се срещал с децата, ги поздравявал и казвал, че и Расулюллах (с.а.с.) постъпвал по същия начин. Освен това Расулюллах му препоръчал следното: „Моето момче, когато влизаш в семейството си, поздрави ги, за да получиш ти и членовете на семейството ти повече благодат». (Муслим, Ешрибе).

Когато поздравяваме и отвръщаме на поздрава, не трябва да повишаваме много гласа си.

Според приближените на Расулюллах (с.а.с.): „Той поздравяваше така, че да не буди спящия, а да може да го чуе будния». (Ебу Давуд, Едеб)

Потърсете възможност и дори повод да отдадете селям: „Ако някой от вас срещне своя събрат по вяра, да го поздрави. Ако между двамата застане някое дърво, стена или камък и се срещнат отново, нека се поздравят отново!»

Право на един мюсюлманин над другия е да отвърне на поздрава му.

Расулюллах повелил: „Пет са правата на един мюсюлманин спрямо другия: Да приеме поздрава му, да посещава болните, да следва погребалното шествие, да се отзове на поканата, да каже „йерхамукяллах“ на кихналия, ако каже „елхамдулиллях!»

Заедно с всичко това може би най-важната функция на поздрава е да развива и укрепва чувството за единство между хората. В едно такова общество хората ще се уважават, ще се обичат и Аллах ще им отвори вратите на рая.

„Докато не вярвате, вие не бихте могли да попаднете в дженнета. А докато не се обичате, не бихте могли да вярвате. Да ви известя ли нещото, което ако го правите ще се обичате помежду си? Разпространявайте поздрава помежду си!“ (Хашр, 23)

нас!“

„Преди моята дъщеря слушаше с желание всичко, което й казвах, а сега, когато порасна съвсем ме изостави. Прекарва повече от времето си пред компютъра и почти не ме забелязва!“

Относно това искам да споделя и едно проучване от проф.Сюзън Мойлър, на което наскоро се натъкнах и от което ясно се вижда опасността от прекомерното и безцелно използване на технологията.

В него се казва: „Технологията се е превърнала в естествена част от живота на младото поколение. Компютри, телефони, телевизори и плейъри заемат важно място в ежедневието на децата и младежите. Мобилните телефони днес се смятат за най-необходимата вещ в живота ни. При младите хора вече се наблюдават, както психически, така и физически симптоми на страдание, когато дори за часове останат без телефони. За тях това е страшно и непоносимо.”

„Участниците в експеримента проявяват психически симптоми като самота, паника, тревожност, дори и сърцебиене, когато са лишени от телефон.”

След всичко това искам да се обърна към мюсюлманската младеж и да им припомня, че въпреки многобройните ползи на съвременната техника, ако тя не се използва правомерно, крие доста опасности за нас. Ние като мюсюлмани носим определени отговорности както към нашия Създател, така и към нас самите, а също и към хората около нас. Нашата религия ни учи да бъдем полезни както за себе си, така и за цялото общество. За това, всичко което вършим трябва да допринася определена полза в нашия живот, в противен случай е загуба на време, което е изключително важен ресурс и не трябва да бъде пропилявано напразно.

Същият смисъл имат и следните думи на Пратеника (с.а.с.):

„ВЪЗПОЛЗВАЙТЕ СЕ ОТ ПЕТ НЕЩА ПРЕДИ ДРУГИ ПЕТ ДА ВИ СПОЛЕТЯТ: МЛАДОСТТА ПРЕДИ СТАРОСТТА; ЗДРАВЕТО ПРЕДИ БОЛЕСТТА; БОГАТСТВОТО ПРЕДИ БЕДНОСТТА; СВОБОДНОТО ВРЕМЕ ПРИДИ ЗАЕТОСТТА; И ЖИВОТА ПРЕДИ СМЪРТТА.” (МУСТЕДРАК).

ВИНАГИ ПОД ЗАКРИЛАТА НА АЛЛАХ

Осман Нури
ТОПБАШ

„ТЕЗИ, КОИТО СЕ МОЛЯТ В МОМЕНТИ НА ПРИТЕСНЕНИЯ, ЗА ДА ИМ БЪДЕ ПРИЕТА МОЛБАТА, НЕКА ДА СЕ МОЛЯТ ПОВЕЧЕ, КОГАТО СА СПОКОЙНИ И ЗАДОВОЛЕНИ».

/ТИРМИЗИ/

Султан Махмуд Газневи (п.1030), който изкарал голяма част от живота си по бойните полета за възвеличаване и прослава на словото на Аллах, е организирал 17 похода, по-специално срещу Индия.

Този прославен владетел с прозвището си „Борец срещу кумири“ в един от походите си среща особено упорита съпротива от местните жители. По някое време дори се усъмнил дали ще спечели битката.

И както се молел сърцераздирателно на Всевишния, устните му промълвили следните слова:

„Я, Рабби! Ако изляза победител от тази битка, всичко, което съм придобил, ще раздам на нямащите!“

В края на краищата с помощта на Аллах, султан Махмуд излязъл победител и от тази тежка битка и с богатата плячка се върнал в столицата на страната си – гр. Газне. И както бил обещал на Всевишния Аллах, незабавно се заел да раздава всичко придобито на бедните и нямащите. Ала някои негови везири и командири, които научили за това, му казал:

- Не, господарю наш! Какво правите? Може ли ей така да се раздават на бедняци тъй скъпото злато и перли? Откъде те ще знаят цената им? При това държавната хазна има толкова голяма необходимост от тях!

Султан Махмуд им разказал, че го прави поради обещанието, което дал

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕТО НА РАСУЛЮЛЛАХ

Веднъж Расулюллах (с.а.с.) говорил пред приближените си за деня на съживяването - къямета. След това десетина души от тях се събрали в дома на Осман бин Мазун. В резултат на разговорите те решили от този ден нататък да не се интересуват от света, да прекарват дните си като пазят оруч, а нощите в поклони до сутринта, да не ядат месо, да проявяват по-малко интерес към жените си, да не използват приятни аромати и да не се разхождат безцелно по земята.

Когато Расулюллах (с.а.с.) узнал за решението им, първо ги предупредил, а после събрал приближените си и заявил:

„Не разбирам какво става на някои хора, та си забраняват да бъдат със съпругите си, да се хранят и да използват приятни ухания и останалите позволени на тоя свят неща? Несъмнено аз не ви заповядвам да не ядем месо и да стоим далеч от жените си както и да се усамотим в манастири и да не се интересуваме от света.

Така че служете на Аллах. Не съдружавайте нищо с Него. Ходете на хадж и умре, изпълнявайте намазите си, изплащайте си зекята, пазете оруч по време на рамазана. Бъдете безгрижни, за да могат и другите да бъдат като вас. Племената преди вас бяха погубени поради това, че прекаляваха в религията. Те я направиха непоносима за тях. Онези, които

правят същото са техните наследници.

След този случай бил низпослан следния свещен айет:

«О, вярващи, не възбранявайте благата, които Аллах ви е разрешил и не престъпвайте! Аллах не обича престъпващите!»

(Маиде, 87)

пред Аллах, но големците продължавали да се противопоставят:

- Господарю наш! В найдобрия случай раздайте по-безценните неща, а ценните запазете за хазната! Защото цялата страна има потребност от тях!

С тези и подобни думи се опитвали да го откажат от доброто, което се опитвал да прави.

В онези години в Газне живеел мъдрец, който не се страхувал да каже истината, независимо от всичко. Султан Махмуд го поканил при себе си за съвет, като разказал случая. След това го попитал как да постъпи. Умният и предвидлив човек му отвърнал:

- Владетелю мой! Аз не виждам нищо трудно в тази работа. Напротив, вие сте пред един обикновен избор.

„Ако вярвате, че още веднъж няма да потърсите помощта на Аллах, направете това, което ви съветват хората и приберете всичките богатства в хазната на държавата. Но ако мислите, че и друг път може да имате необходимост от Аллах - а известно е, че всеки раб има потребност от Него! - останете верен на даденото обещание и раздайте цялата плячка на нямащите!

НЕ БИВА ДА ДОПУСКАМЕ РАЗДЕЛЕНИЕ В ОБЩЕСТВОТО

„Не бива да допускаме разделение в обществото и разграничение на мюсюлмани и християни. Противопоставянето по религиозен, етнически и социален статус не решава проблемите“, каза Владимир Писанчев, председател на Държавна агенция национална сигурност (ДАНС) по време на посещението си в Главното мюфтийство.

Председателят на ДАНС бе приет от главния мюфтия д-р Мустафа Хаджи. Присъстваха Ведат С. Ахмед, в.и.д. председател на Висшия мюсюлмански съвет и зам.-главен мюфтия, и Ахмед Ахмедов, главен секретар.

„В този аспект ние нямаме противоречия и сме убедени, че не трябва да допускаме противопоставяне. Осъждаме варварския акт, сполетял френския народ и смятаме, че не това е начина, по който трябва да се подходи», посочи главният мюфтия д-р Мустафа Хаджи. По думите на духовния лидер, ние все още може да се гордеем с факта, че не сме допуснали да има български гражданин на страната на т.нар. Ислямска държава. Но това не трябва да ни успокоява, смята той, а напротив - да ни мотивира да вземем всички необходими мерки, за да не го допуснем.

„В България имаме чудесен модел на толерантност и мирно съжителство. Той е нашето богатство. Наша е отговорността да съхраним този модел“, каза още Владимир Писанчев. По думите му, необходимо е да се съблюдават някои граници, особено когато става дума за религиозни светини.

Главният мюфтия и председателят на ДАНС анализираха ситуацията и се обединиха около идеята, че с активното сътрудничество между институциите имащи отношение към създалата се ситуация, биха били по ефективни.

В ЕДИРНЕ СЕ ПРОВЕДЕ VII КОНФЕРЕНЦИЯ НА БАЛКАНСКИТЕ ГЛАВНИ МЮФТИИ

Едирне стана домакин на традиционната VII поред конференция на балканските главни мюфтии. На нея се обсъдиха актуални теми, свързани с мюсюлманите в съответните държави и се набелязаха стратегии за културно-религиозния живот и решения за проблемите. Заедно с главния мюфтия на България д-р Мустафа Хаджи на конференцията участваха още 6 главни мюфтии от балканските страни. Миналата година тя се проведе в Албания. „Турция и Балканите трябва да засилят своите връзки, също както е било в определени моменти от нашата съвместна история. От високо значение са били взаимовръзките между Истанбул и Сараево, Скопие и София в исторически план, но днес повече от всякога имаме необходимост от тях. Балканите днес са натоварени с високи очаквания“, каза в приветственото си слово домакинът – проф. д-р Мехмед Гьормез, председател на Диянета в южната ни съседка. По думите му, развитието на взаимоотношенията между балканските религиозни институции е в полза за мюсюлманските общности по места. „Изграждането на стабилни връзки в това отношение между Турция и балканските страни е в полза на мюсюлманите“, посочи още той. В този смисъл, според проф. Гьормез, подобни срещи трябва да са по-чести. Систематизирането на междуинституционалните взаимоотношения е от изключително значение за ефективната им дейност.

„Справянето с лавинообразно нарастващата ислямофобия по света би било възможно само чрез милост и любов“, посочи председателят на Председателството по религиозните въпроси на Турция. Според него мюсюлманите в Европа са под негативното влияние на това явление. Единственият път, чрез който това би могло да бъде преодоляно, е методът на милостта и любовта, а не насилие срещу насилие. Насилието не би могло да изкорени насилието, а да навреди на мирния характер на исляма. Затова ни е необходима по-голяма доза мъдрост.“